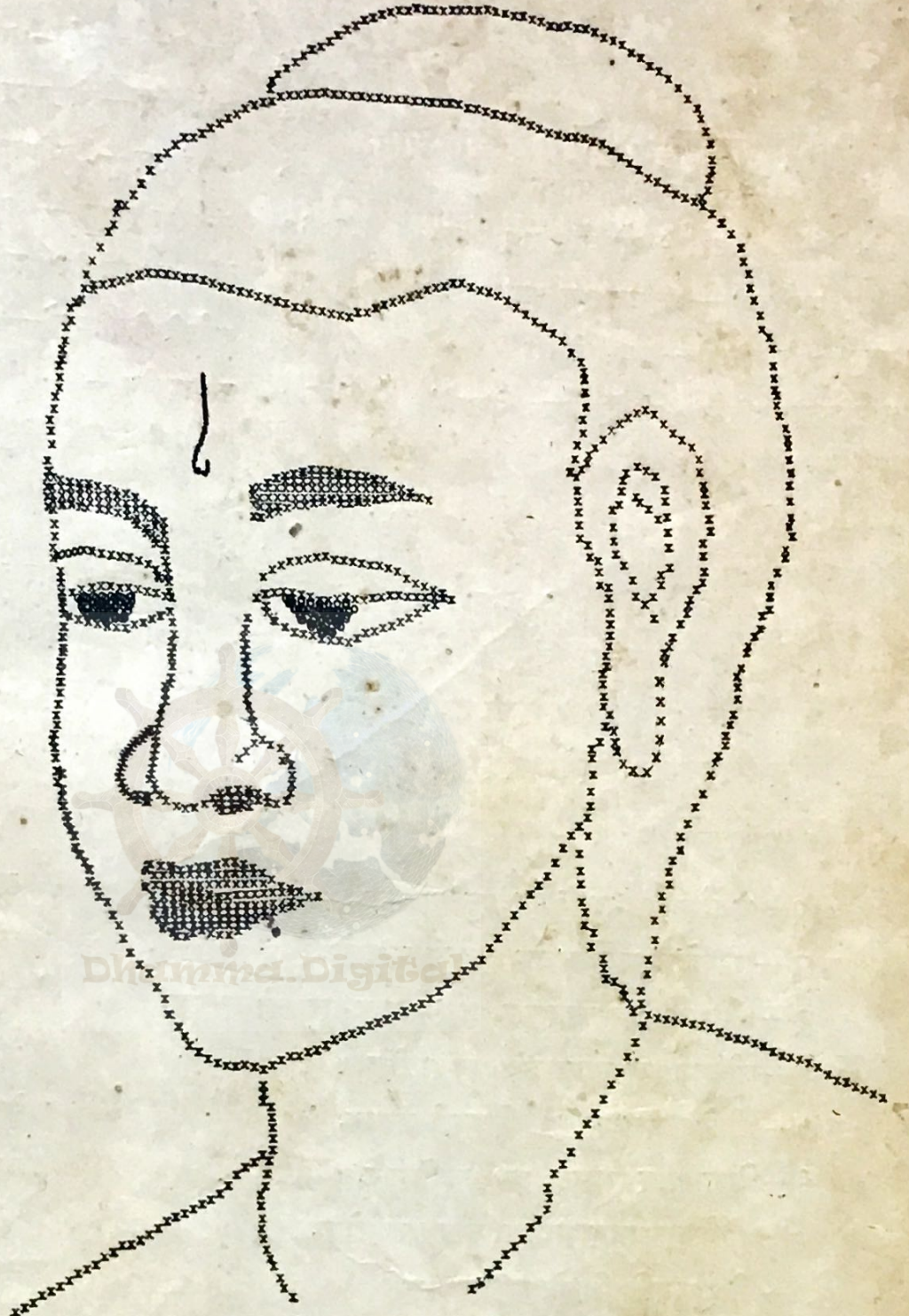

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्भारसम्बुद्धस्स

ध मा द य

नेपाल भाषाया लयू-पौ

ध्व चित्र टाइपराइटरं x आखः
टाइप याना दय्का तःगु खः ।

भगवान् बुद्ध

टाइप याह्न—श्री जयसिंह नवालकर

वर्ष ११
पूर्णसंख्या १३०

दिल्ला

बुद्ध सम्बत् २५०२
नेपाल सम्बत् १०७८

छगू अङ्कया १=)
दच्छिया चन्दा ३)४१,

धम्मः-पौ

विषय	पौल्याः	विषय	पौल्याः
बुद्ध वचनमृत	१८५	मानसिक दुष्कर्म—श्रामणेरे मेधंकर	१९७
सम्यक् आजीव—भिक्षु अश्वघोष	१८६	छायावाद—रमेशचन्द्र 'मधु'	१९८
दुःख व मन—श्री महाप्रज्ञा उपासक	१८९	वसल सूत्र—(कविता)—भिक्षु विवेकानन्द	१९९
ख्वेमते—(कविता)—श्री आशाराम शाक्य	१९०	सुन्दरया इहिपा—श्री केदारबहादुर अमात्य	२०१
चिट्ठाया परिणाम—श्री उदाररत्न कसा	१९१	हेँ—श्री रत्नदीप वज्राचार्य	२०३
उमङ्ग—(कविता)—कुमारी केसरी	१९३	कर्पूटारे शिलाचःहे—श्री जीतबहादुर मानन्धर	२०६
सायमिजुया मतिना...श्री चित्तरञ्जन 'नेपाली'	१९४	सम्पादकीय—	२०७

* निवेदन *

'धर्मोदय' या सकल ग्राहक महानुभावपिके निवेदन याना च्वना कि आपालं ग्राहक-पिनि ग्राहक चन्दा वंगु दं हे फूगु खः । तर थौं तकं न्हूगु दँया निंति बच्छि हे ग्राहकपिसं ग्राहक चन्दा बियादीगु कृपा तथा मदीनि । आशा दु सकल ग्राहकपिसं थःथःपिनिगु ग्राहक चन्दा थन छ्या ह्या दीगु वा स्थानीय जिमि प्रचारक वा एजेन्टयात बुझे याना दीगु कृपा तथा दी ।

१—धर्मोदय सभा, ६।३१, जुद्ध सड़क,	कान्तिपुर, नेपाल ।
२—श्री लोकरत्न तुलाधर, असन चलाछेँ,	कान्तिपुर, नेपाल ।
३—श्री भक्तकृष्ण उपासक, १४६, इखालखु जोम्बहाल,	ललितपुर, नेपाल ।
४—श्री वर्णवज्र वज्राचार्य, स्वधाटोल,	भोँत, नेपाल ।
५—श्री वेखारत्न शाक्य, त्रिशूली बजार,	सांगु, नेपाल ।
६—भिक्षु शाक्यानन्द, आनन्दविहार,	पाल्पा तानसेन, नेपाल ।
७—श्री हेमवहादुर शाक्य, टकसाल टोल,	भोजपुर, नेपाल ।
८—श्री जुद्धपति त्रिलोकप्रसाद,	चैनपुर बजार, नेपाल ।
९—श्री रूपज्योति वज्राचार्य, सोनाचाँदी ज्यासल,	भीमफेदी बजार, नेपाल ।
१०—श्री जनकदास श्रेष्ठ,	विराटनगर, नेपाल ।
११—श्री नरेन्द्र नरसिंह शाक्य, रंगेली बजार,	सिक्किम ।
१२—श्री एम० पी० प्रधान,	कालिम्पोंग ।
१३—श्री संघमुनि कंसाकार, एम० टी० रोड,	दार्जिलिंग ।
१४—श्री हेराकाजी स्यामुकापु, लहासा,	तिब्बत ।

—व्यवस्थापक 'धर्मोदय'

बुद्ध-वचन

“भाष्ये जोतये धम्मं”

चवत्पात्ता

१०७०

सम्पादक—

भिक्षु महानाम “कोविद”

सहायक-सम्पादक—

फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य

वर्ष ११

कलकत्ता

आषाढ वि० सं० २०१५

जुलाई ई० सं० १९५८

अंक ६

बुद्ध-वचनासूत

न्ह्यलं चाय्कि ! दं ! द्यना च्वनां छु लाभ दु ? दुःख रूपी तीरं कःपि रोगीपिनि नं गुलि न्ह्यो वोगु ? दं, दं, शान्तिया लागी दृढतापूर्वक शिक्षित जु । प्रमत्त धका छन्त मृत्युराजं मोहित थम-याय्मा । वशे थमकाय्मा ।

थव तृष्णायात पार या गुकी च्वना देव तथा मनुष्य विषय भोगया लँय् ला वनी । अवसर-यात सितिं छेमते । अवसरयात सितिं छ्इपि नरके वना पछुताय् चाइ । प्रमाद हे रज खः । प्रमा-दया कारणं हे रज उत्पन्न जुइ । अप्रमाद व विद्यां थःगु दुःख रूपी तीर लिक्का छ्इ ।

—सुत्त-निपात

×

×

×

×

वेहोश मजुसे च्वनेगु अमृत समानगु निर्वाणे वनेगु खः । वेहोश जुया च्वनेगु मृत्युया लँ खः । प्रमादीपिं मृत्यु जू थें अप्रमादीपिं मृत्यु ज्वी मखु ।

अलसि उत्साहहीन जुया सलंसः दं म्वाना च्वनेगु स्वया दृढ उद्योगी जुया छन्हु जक म्वाना च्वनेगु अति उत्तम जू ।

—धम्मपद

प्रति याये माःगु कर्तव्य बुद्धं बांलाक क्यना विज्यागु दु ।

माँ-बौनं कायम्ह्यायपिन्त मागु शिक्षा बीमाः । इलेबिले व्याहा याना, बीमाः । इले बिलेया मतलब सीन्हो विवाह याना बीमाः धका ह्याउँ वाउँ मस्यूनबले व्याहा याना बीगु मखु । खतु थौं कन्हे माँ-बौ नं कायम्ह्यायपिन्त व्याहा याना बीमाः धयागु नियम हे मंत धासां ज्यू । केवल नेपा थें लिपा लाना च्वंगु देशे जक बाकिदनि ।

भातं कलायात थः पासा भापा व्यवहार याये माः अथवा अर्द्धांगिनी समभे ज्वीमाः । प्रेमपूर्वक देवी आदि प्रिय वचनं सम्बोधन यायेमाः मिसा-यात म्हाइपु ल्यायेगु न्हवःसा भापा ब्वो बिया ज्या कायेगु ठीक मजू । बुद्धं धया विज्यागु नं दु “भरिया परमा सखा” अर्थात् कला धयाम्ह परम पासा खः । कमाय याना तयागु धन दकं गृह लक्ष्मी समभे जुया लःल्हाना बीगु थःगु शक्ति अनुसारं यच्चुसे पिच्चुसे च्वंगु वसः व अलंकार नं बीमाः । तर थुलि जक नं शान्ति दै मखु । मिसां नं यायेमागु ज्या थःगु कर्तव्य समभे जुया याये माः । धन सम्पत्तिया बांलाक रक्षा यायेमाः । अथे मखुसा मितव्ययी अर्थात् आमदानी स्वया खर्च याये सैगु हे गय् ? उकिं कला-भात निम्हं इमान्दारी व विश्वासपात्र जुल धासा तिनि जीवन

सफल ज्वी, सम्यक जीवन ज्वी ।

मालिकं थःमह सेवकयाके पशुयाके थें न्ह्यागु ज्या काये मज्यू । मालिक ज्या बीम्ह मालिक खःसा सेवक थःगु ज्या याइह्य ज्याया मालिक खः । उकिं सेवकनाप मनूया रूपे व्यवहार यायेमाः । सेवकयागु परिश्रम व ज्या स्वया ज्याला मबीगु, इले बिले छुट्टी मबीगु, रोग ज्वीबले वासः याना मबीगु मालिकया दानवता खः । कारण, सेवक नं छम्ह मनू खः । अथे हे सेवकं नं थःगु कर्तव्य तुते मयासे, मिचाहा मजुसे, ज्या याये फयकेमाः । आलसी ज्वीगु, इमान्दारी मज्वीगु, थःगु परिश्रम बचे यायेगु खःसा, थःगु कर्तव्यया हानि यायेगु नं मखु धका धाये मज्यू । थुजागु पारस्परिक मानवी मित्रतापूर्ण व्यवहार याना जीविका यायेगुयात हे सम्यक जीवन धाइ ।

राजां प्रजायात थः कायम्ह्याय समान भापा शासन यायेमाः । अर्थात् प्रजा राजाया निंति मखु राजा प्रजाया निंति ज्वीमाः । अले जकं सम्यक जीवन हने फइ । अकिं हे खः सम्राट अशोकं परम्परानिसें चले जुया वया च्वंगु प्रजा राजाया निंति धयागु नीति “प्रजा राजाया निंति मखु” धका थःगु सिद्धान्त खण्डन याना ‘राजा प्रजाया निंति’ धयागु नीति ज्वना राज्य यात । सम्राट अशोकया जीवन सम्यक जीवन खः । अस्तु —

—:❀:—

दुःख व मन

श्री महाप्रज्ञा उपासक, कालिम्पोड

“संसार गवलेनिसें सृष्टि जुल ? गवले तक दया च्वनी ?” थजागु प्रश्नोत्तरे समय विते याना च्वनेगु स्वया “जीवने सुख अप्पो ला कि दुःख अप्पो ? सुख व दुःखया कारण छु ?” धका माला ज्ञानं खंका लवीका कायूगु तसकं कति ला । कारण विना संसारे छं पदार्थ नं उत्पन्न जुइ मखु—न सुख उत्पन्न जुइ न दुःख हे । दुःखयागु कारण खंका उकियात यथाथतः त्याग याय् फत धासा दुःख अवश्य जुइ मखु । परन्तु दुःखया कारण त्याग याय्गु उलि अःपु मजू । अःपुगु जूसा ला संसारे थुलिमद्धि मनुखं छाया दुःख सिया च्वनी ? अथे नं भगवान बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यागु दु—“तेसांच यो निरोध” व दुःखया गुगु मूल कारण खः उकियात त्याग याय्फु तर छु धासा थाकु धका न्हापां तु हे हार नया च्वन धासा दुःखं गवलें हे मुक्त जुये फइ मखु । प्रत्येक दुःखया प्रत्येक कारणयात त्याग याना उगु छगू दुःखं मुक्त ज्वी धुनेव मेमेगु दुःखया कारण त्याग याय् उलि थाकुइ मखु ।

लेखक

धासा नं भिगु गती ला लाइ हे मखु जुइ । थव कुबानि छगू त्याग याय्फत धासा यहलोक व परलोके नं आनन्दपूर्वक जीवन हने दइ ।” थथे बराबर मने लुया वया नं दीर्घकाल तक दुःखे दुना च्वने माली धका चाया नं कुबानियात चटक तोता छय् तसकं थाकु ।

मनयात बांलाक खं मन्यंकुसं छु नं ज्या ती प्यनी मखु । उकिं छुं ज्या याय्फत दकले न्हापां मनयात नि थःगु काब्बी काय्माः । “हे मन, जि थव सप्ताह छगूयात थव थव कुबानि तोते त्यना । थुकी

दुःखया कारणयात त्याग याय् थाकुगु छाया— थव प्रश्नया उत्तर खः मन छासुगुलिं । म्हीगु मन साप चञ्चल । थहाँ वनेगु स्वया थवं कुहाँ वनेगुली हे अःपु ता । थव मनं बाधाथे जक याना च्वंसा दुःखया गाले कन्वाइगु सिवाय थुकिं थहाँ वय् फइ मखु । थथे धका मन सदां मभिगु नं मखु, गवलें गवलें होश दय्का विवेक बः कया धाइ—“साप हे मखुगु बानि छगू जुया च्वन । थव बानि याना मने आनन्द धयागु गवलें हे महु । थथे जि सित

ख्वेमते

श्री आशाराम शाक्य

ख्वेमत्य प्राणी दुःख जुल धका
दुःख दु केवल अज्ञानं ।

चांन्हि ख्वविजक, भसुका जक ला ?
प्राणी छिमिगु ध्व जीवनया मू
दुःख वयेवं ख्वेगु छता जक
खंला छिमिसं जीवनया लँय ?
हुंकन खंला चीबरधारी
भी शाक्यमुनि दुःख फ्यों वोगु ?

थःगु अज्ञानं थःतः त्येका
तृष्णा त्विपतं जक गुलि सायूका ?
भ्यन्यवं च्वे च्वे नाइगु सुपांय्थें
बुद्ध-खँ ध्वीका नायकि अज्ञान ।
हुंकन खंला चीबरधारी
भी शाक्यमुनि दुःख क्यो वोगु ।

सागर थें गम्भीर व खःसा
थू जगया दुखया फुक बाखं
कं कं छिमिसं थःगु खँ दक्वं
बीकि अले छुं, न्हूगु खँ ध्वीका ।
हुंकन खंला चीबरधारी,
भी शाक्यमुनि दुःख फ्यों वोगु ।

Dhamma.Digital

छं बाधा बी दइ मखु खबरदार !” धका मनयात सदा विवेकया फहराय् तथा तयूमाः । अधिष्ठान बल्लात धासा मनया छुं जोर चले जुइ मखु । खः ध्व छगू सप्ताह बिते यायूत तसकं थाकुइ, लखे च्वंम्ह न्यायात लखं थकया बीबले थें जुइ । न्हागु याना नं छगू सप्ताह विचलित मजुसे बांलाक बिते यायू फत धासा मेमेगु सप्ताह बिते यायूत थुलि थाकुइ मखु । थुगु अवसरे तोतागु कुबानि तोतां जुया वनी । थुखथं मेमेगु दुःखया कारण नं त्याग यायूत साहस वृद्धि जुया वइ । अकुशल कर्मया

त्यागं चित्त शुद्ध जुइ । अले त्याग यायू मागु दुःखया हेतु दकं क्रमशः छता छता यायां त्याग यायू फया वइ ।

- (१) दुःखयात यथार्थ थें म्हसीकेगु ।
- (२) दुःखया कारणयात त्याग यायूगु ।
- (३) दुःख निरोधयात साक्षात्कार यायूगु ।
- (४) दुःख निरोधया उपायया अभ्यास यायूगु ।

ध्व प्यंगू आर्य सत्ययात बांलाक ध्वीका दुःखं मुक्त जुया च्वनेगु हे बुद्ध धर्मया परम उद्देश्य खः ।

—:*:o:*:—

चिठ्याया परिणाम

श्री उदाररत्न कसा

रामबाबुया बिहा यागु थनिं गुला फुना भिलाय् च्वन ।
बिहा यासैनिसें वया मन अति चञ्चल । न्हापालिपा
जूसा पासापिलिसे नं म्वाम्वाकं ख्याय् याय् मन मदु । पासा-
पिसं धाथे धाय्का मौन जुया पार तरे याइगु । थौं कन्हे ला
पासापिसं श्रीमतीयागु नां काल कि म्वाल का अति मुग्ध
जुइगु मानो इन्द्रया आसने च्वना च्वंछथे ताइगु ।

रामबाबु नीनिदें ति दत । वया जिउ एकदम लायक
ख्वा नं अति बांला । न्यासि वनिबले गम्भीर खने दु । वया
छे परिवारं सम्पूर्ण जू बौ-मां किजा केहे व कला दु ।
अबुहोसिया नारांडिटी जागीर, पोस्ट नं सुब्बा खान्गी ।
नय् तीगुली वयात छुं धन्दा मरु । कलेजे वना हाजिर जुल ।
पासापिलिसे ख्या यात । ५ बजे ती तुनिख्यले बःल मिहताः
वन । न्हि वंगु हे मचा । तर वया बौद्ध भचा कञ्जुसी
जूगुलिं वयात धेवा भचा धाय्थे मरु ।

रामबाबुया बिहा याना निला ति छु दत कलामहेसित
हेराया तप छजो न्हाय्पने भ्रमल धाय्क सुइका कलामहेसित
छको लुदक लय्ताय्का सुखया अनुभव याय् मास्ते वोगु उलि
थुलि मरु । तर अबुया ताल वहे खः । धानं गय् धाय्गु
मक्कासे च्वंगु खँ । छे मां-अबुपिसं कलायात मागु गा लं
लुंयागु चुरि बिया मतःगु मखु ।

कन्हु रामबाबु च्या त्वने धुंका कोथाय् दुहाँ वने त्यंबले
कुने छेरी खापा धाराधारा यागु सः वल । इयालं कस्वत—
गोरखापत्र व्यू बोद्ध मनु । कुहाँ वना गोरखापत्र कया
इल । गोरखापत्रे समाचार स्वस्वं यंकल—कंस चिठ्ठा खोले
ज्वीगु समाचार खन । रामबाबुया मन लःलः धाया वल ।
चिठ्ठां लाका कलायात तप छजो स्त्रीकेगु इच्छा भन जाया
वल । थ्व समाचार खना वं थःगु अहोभाग्य सम्झे जुल ।

वं थःत चिठ्ठां लागु नं भापिल । मने अनेनेगु कल्पना व्वाय्
जुल । कन्हेसां कंससां वया मचा बु हे बुइ । पहिला
वयात तप छजो निं भःभः धाय्क दय्का बी । लिपा त्यं
दुगुया मचायात सल किसि, कतामरि न्याना बी । काय
बूसा कस्मीराया पाइन्ट कोट लाकां दय्का बी । मखु मखु—
लं ला छे बाज्या अजिपिसं हे सुया बीनि । मचायात मेगु
न्हागुसां क्कू बांलागु चीज दय्का बी माली । थजागु हे
विचारे तल्लीन जुया च्वंबले “दाइ, जा नय् त्यल । आ
जाल ला मामं सःता च्वंगु ।” धाधां किजाद्ध दुहाँ वल ।
रामबाबु थारा न्हुल ।

“गजाम्ह मचा त्या थारा न्हुइक ।”

श्यामं वास्याहाँ न्हिला धाल—“दाइया घरी गुलि बजे
जुल ?”

“अहो ! दश बजे ज्वी धुंकल ।”

रामबाबु हथासं जा नया भाताभाता कलेजे वन ।
पहिला पिरेडया प्राफेसर मदुगुलिं पासापिं फुक पिने हे गफ
उरे याना च्वन । “हलो राम ! अहो थौं छाय् लिबाक ?”
अन हे छद्म गोरखापत्र खया च्वंछ पासा हाला इल कंस
चिठ्ठा खोले ज्वीगु हँ । सकले गोरखापत्रपाखे भुं वन ।
न्यासि चागु पहलं तीर्थलालं धाल—चिठ्ठां लात धाय्व जि
ला घरि छगः निं भेरे याय्गु । हेराभाइनं फूर्ति यात—जि
ला कलकत्ता छको निं चाह्यू वनेगु । रामबाबु नमवासे सुंक
च्वं च्वंगु खना । तीर्थलालं न्यन—अरे राम ! गय् छं ला
ननं मवा । छं चिठ्ठा कया तयागु मदु ला ?

भी नापं हे कयागु ला खः नि —हेराभाइनं धाल ।

अँ, छं छु न्याय्गु राम ? कि छ नं कलकत्ता छको निं
चाह्यू वनेगु ?—तीर्थलालं प्रश्न यात ।

रामया ला श्रीमती दु । श्रीमतीयात मनं तुना थें जागु
न्याना बीगु ज्वीका । गयू खः भाइ ?—धका तीर्थलालं
रामबाबुया जन्हुफाते क्को धाप नकल । राम भन सुसुमुसु
जक न्हिला छुं हे मन्ना । कलेजया घण्टी तांतां थायूव फुकं
थःथः क्लासे वन ।

कंस खुनु सुथ न्हापां हे छेँ पाजुं क्को मवयमते धया
दीगु दु धका कान्कां जिही याना रामबाबुयात ब्वना यंकल ।

“वयू धुन ला राम ? अँ थौं क्को बानेतारे म्हायतयू
थायू बालि उठे या वने ला धका क्कन्न सःनके हयागु । मेपिं
पासा ब्वना यंकेत नं सुं मरु । म्हायत नं म्हासी, बुं नं क्को
सीका तःसां ज्यू । जि मफैबले क्कन्न जक छ्वायां गाइ ।”
रामबाबुयात छु यायू छु यायू जुल । मवने ला धासा पाजु
तं चाइ गबलें ज्या म्हाहोस्यां थौं क्को धाल नं गयू मव-
नेगु ? वने ला धासा वया म्हागः म्हागनिसै आयू बुया
क्वंगु चिट्ठाया परिणाम न्यने मखनिगु जुल । छ्वाँ वास्या
वास्या याना रामं धाल—“कन्हे कंस जक वंसां मज्यूला पाजु ?”

“छु यायू राम, थौं वने कन्हे वने याना च्वनागु तःन्हु
हे दत । थौं ला फुर्सत दुबले मवंसे जी मखु । ताठ विस्तार
ज्वी मखु छु ।”

आ धासा रामयात जाले न्या कयंके थें जुल । धाय
थायू हे मन्त । प्रश्नकर्तां प्रश्न हे यायू मलाक माक
जवाब वल ।

“नु नु लिहाँ वयूगु लिबाइ, थौं छिमि मलेया नं भचा
हसुख मरु थें च्वं, न्हापां लिहाँ वयूमाः ।” धका पाजुह
वाथाक दन । राम छुं मधासे पाजुनाप सुरसुरु लें लिना
वन । रामबाबुपिं लिहाँ बोबले ६ बजे जुल । बिचे लँयू
थयंबले हे छ्वाँया वल । चन्द्रमा नं मचातयू नयू मयया वां
छ्वाया तःगु मरि बाकू थें जक खने दया च्वन । चन्द्रमां
नं माया वना ला मस्यु थःगु बल दत्तले किरण पिकागु खः
तर दुष्ट सुपाचं वयात नयूथें यात हानं फुस्के जुल । सुनसान-
हाःसःया नामं कीत पतंग तयूगु जक । सुं लँयू जूपिं दुगु
मखु । पाजुहोसिया रामबाबु ग्याकी धका अने अनेगु बाखं

कना वल तर रामबाबुया धून हे क्कगु । पाजुहोसिया स्वय-
बले रामबाबुं खुब ध्यान बिया बाखं न्यना बो थें च्वं तर वयात
धासा भालुयात बाखं न्यंके थें जक ।

रामबाबुया मने थः कलायात लयू तायूके बिया सुखया
अनुभव यायूगु बाखं दयूकावं वन । वया मिखाय कलाया
न्हायपने च्वंगु तप भलभल खने दत । मचायक हे व
‘आहा ! गुलि बांला’ धका हाला हल । पाजुहोसिया राम-
बाबुयात बाखनं निकै प्रभावित यात धका न्हाय तपुकल ।
तर रामबाबुया धासा पाजुहोसिगु बाखने भ्याहे मन वंगु
मखु, छुमि यंकुम्ह थें व थःगु हे सुरे थःगु कल्पनायू मस्त ।
विचारया सिलसिलायू वया मनं धाल—चिट्ठां मलात धासा !
हयत, थःगु हे म्हुतुं अलच्छिन खँ ल्हाइगु । छायू मलाइ ?
थुगुसी अवश्य लाइ । चिट्ठां मलागु यक हे दत थुगुसी ला
चिट्ठा नं भचा अप्पो हे कया तयागु दु । गयू मलाइ ?
जि गनेद्योया सेवा याना वयागु नं आपा हे दत—न्हि धेवा
निगः वंगु लद्दु छाना च्वनागु निला दत । थुगुसी ला गने-
द्योया वरदानं हे जिगु इच्छा पुरे जुइ । “का हँसा न्हि,
कन्हे वा खंला” धका पाजुहं धाबले तिनि भसंग वना
रामबाबुयात होश वल । पाजुह तयोडपाखे स्वया वन व
जनबहापाखे स्वया वल ।

छेँ थयन । खापा मचा । खापा ध्वाराध्वारा यायूवं
कलाहं तीजक खापा चायूकः वल । थहाँ वन—फुकं निद्रा-
देवीया शरण कया च्वंपिं । कोथाय दुहाँ वना क्को सुइयँ
भसुका तया खातायू फेतुत । कलाम्ह दुहाँ वल—तले व्यले
या भायूगु मखु ला ?

“लँयू न्याना नया वयू धुन । लः यक त्वना वयागुलि
षा धारे जुया च्वन, नयू मयूल । छं मनयानि ला कि छु ?”
—रामबाबुं खुब उत्सुक जुया न्यन—“थौं स्वीत स्वीत चिट्ठां
लात थें ?”

“जिपिं मिसा जातं छु स्यू धका, पिहाँ वने मागु मखु
कन्हे गोरखापत्रे सी दइनि ।” कलाहोसिया मिखा गुजुगु
च्वन । रामबाबुयात नं निद्रादेवीं थःगु पञ्जायू कयंकल ।

उमङ्ग

असंख्य, जगया तारागणपि
मुना वंचुगु नभया लासाय्
तिमिला जुजुया सभापतित्वे
याना च्वन निःशब्द सभा ।

अनुशासन दुगु उगु शान्त सभा
खनाः सुपाय् हीचाःगु मखाः,
प्याखं हूजुल अमित किकाः भति
थःनि न्होने व्वेत मखाः !

मजू अभाव सभां विसिवनिपि
घरि घरि सतिवं नगुत अन,
खाखिपुचःया याःजुल सल्हा
थःथःपिनि जक पुचः मुनाः ।

कुमारी केसरी

च्वं च्वन ध्रुवनगु सदां छथाय्तुं
चच्छित व सभा स्थिर याय्त,
धूम्रकेतु हे वःसां अमिथाय्
अशान्ति हय्मफु छुं अमित ।

अमिगु सभाय् थय् निर्णय जुल थें—
'छ्वेगु सूर्य ख्यूलिस्य ल्वाय्त,
थःपिनि दुगु जः मुनाः तनाः नं
ल्यंक न्हिने अमि अस्तित्व ।'

भी जक छाथथय् खुसि-सि पंका
पृथक जुयाः 'खुसिचा' धाय्के ।
'गति-वल दुथनाः दुने मि च्याकाः
प्रशान्त ज्वी फुगु गय्' धाय्के ।

सुथ न्हापां कलाहोसिया प्वा स्याका उहू उहू हाला
च्वन । लः नं का वंगु मखु । रामबाबु जुरुक दना तुनिख्यले
चाहू वन । लिहाँ वोबले त्वाले पासापिं खँ ल्हाना च्वंथाय्
व नं सभाय् दुथ्याकः वन । रामबाबु खनेव क्कम्हस्यां धाल—
भिहगः चिट्ठां लापिं रामबाबुं सीका ।

रामबाबुं धाल—जि नं आम हे खँ न्यनेत वयागु ।
भिहगः मवंसे मगागु ज्या क्कगू दुगुलिं तुनिख्यले वने लिमलात ।
का रामबाबु मज्जा या, क्कन्त नं चिट्ठा लात हँ । भोय्
नकेगु ला कि मनकेगु ?—क्कह्ण पासां वयाकथं न्हिला
न्हिला धाल ।

रामबाबुया खा चकन, मन लय् ताल । वया तःधंगु
हे इच्छा पूर्ण ज्वीगु जुल । मनं मनं ईश्वरयात प्रणाम यात ।
पासापिन्त छुं धाय् हे मलानि किजाह्ण सेँसेँ फूँफूँमिक व्वाय्
वया लय्तातां धाल—दाइयात चिट्ठां लात, छँ सो भासँ ।
रामबाबु सभा हे भंग ज्वीक भाताभाता छँ वन । काचा-

काचां बौहोसिगु कोथाय् वना गोरखापत्र प्वीकल । नय्
पित्याह्णसिनं म्हुतुइ हे मन्धकं नइ थें, प्यासीं क्कगू हे सासलं
लः घुतुकी थें रामबाबुं क्कगू हे सासलं गोरखापत्र व्वना खन ।
वया खाया उन पाना वल । म्हुतुसि नं थरथर खात ।
क्कको चिल्लाय् दना हाले मास्ते वल । घुरे जुया म्फसुका तल ।
निला खला न्होनिसेँ आश याना तःगु इच्छा ख्वबी परिणत
जुया सलल पिहाँ वल । गोरखापत्रे तिकि नन । किजाह्ण
खनेवं रामबाबु भोके जुल—“भाते मचा, गो चिट्ठां लागु ?”

किजाह्ण मुसुमुसु न्हिल—“दाइ, आम ला वंगु साल-
यागु गोरखापत्र का । कुने दाइयागु कोथाय् सो भासँ रे ।”
निराशयात हानं आशां त्याकल । धरर कुहाँ वन । कोथाया
खापा ध्वारांक छु चाय्कल दुने मिसात क्कपुचः हे मुना
च्वंगु—मां केहेँपिं जःलः-खःलःत, हानं अनसं हे अजि या मुले
मचा उन्याय् उन्याय् ख्वया च्वंगु ।

X X X X

साय्मिजुया 'मतिना'^१ ढ्गू दृष्टिकोण !

श्री चित्तरञ्जन 'नेपाली'

कहानीया बृहत्तर रूप हे उपन्यास खः धाइपि पाठकतेगु निमित्त धूखां साय्मिजुया 'मतिना' उपन्यास अवश्य नं उपन्यास थें मच्चन्य फु ! छाय्कि, थुकी उमिसं सुं ढ्गू पात्र वा पात्रीयागु सम्पूर्ण जिन्दगीया बाखं ढ्गूसीनिसें जुया शुरूनिसें अन्ततक उल्लेख जुया च्वंगु खनी मखु गुगुकि उपन्यासयात थुजोगु धारणां स्वैपिं व्यक्तिया विचारानुसार कहानी मन्हानीगुलीं उकिया हे बृहत्तर रूप उपन्यासे न्ह्योन्यामाः धैगु ज्वी ! अत्य, अत्याधुनिक पाश्चात्य उपन्यास बन्न्यगु बानि मदुपिं पाठक पाठिकाया निमित्त नं साय्मिजुया 'मतिना' सफू ढ्गू आश्चर्यजनकगु प्रयोग थें च्वनिगु नं अस्वाभाविक मखु ! तथा, थुकिया परिच्छेद विभाजने नं भचा मछिं थें गरखेस्य च्वंगु ताइगु नं स्वाभाविक हे खः । छाय् धाःसां, धूखां साय्मिजुं 'मतिना' उपन्यासे ढ्गू न्हूगु शैलीया प्रयोग याना दीगु दु, अत्य, थुकिया विभिन्न परिच्छेदत नं अलग्ग रूपं थः स्वयं पूर्ण थें जुयाः नं समस्त उपन्यासया सिलसिला स्वाक्यगुली, तथा थुकियात सामञ्जस्यपूर्ण ज्वीक्यगुली सी-मदुकथं मदतगार जू वै च्वंगु दु । उकें, थ्व परिच्छेद विभाजन या विषये,—थुलिजा अवश्यं धाय्त हिम्मत याय् फैं—कि 'मतिना'या अध्याय वा परिच्छेदं, दृश्य व अंक सम्मिलितगु पुलां पुलांगु किसिमया नाटके 'दृश्य विभाजनं' याइगु ज्या यागु मदु, कि आधुनिक दृश्य मदुस्य केवल अंक जक दुगु नाटके अंक विभाजनं याइगु ज्या याःगु दु । थुकिं, परंपरा व शास्त्रीय (Tradition and classical) वस्तुप्रति जक आस्था दुपिं पाठकतेगु विश्वासे, व धारणाय् सतर्कता,

अथवा अधैर्यता हःसा व अस्वाभाविक ज्वी मखु ।

अत्य, थःगु समाज, व सामाजिक परंपरायात केवल सरसरीरूपं बाह्य मिखां जक स्वेगु प्रवृत्ति दुपिं, अथवा समाजे प्रचलित विषमतापूर्ण दूषित वातावरण व परिस्थितिया कारणं दुन्ये दुन्ये कहयाः, भ्वाथः जुया चोपिं अनगिन्ति मनूतेगु अस्थिर व असन्तुलित अवस्था प्रति स्यल्लाःगु मनोवैज्ञानिक अवलोकन व चिंतन याय् मफुपिं पाठकवर्गया निमित्त नं साय्मिजुया 'मतिना' सफू, ढ्गू असत्यतापूर्ण, अनैतिक एवं अस्वाभाविक पात्र पात्रीतसें जाःगु काल्पनिक संसारया चित्रण अंकित उपन्यास थें जक च्वों वन्यफु । अत्य, थन्योपिसं, थ्व सफूयात आधुनिक जूसां थुकी समाजया वास्तविक चित्रण मदु धका तुरुन्त ठोकुवा विचाः प्रकट यायत नं हिचकिचे मज्वीफु अथवा थ्व सफूली कमसे कम नेपाली समाजया चित्रण जा अवश्य मदु धाय्फु, धका कूटनैतिक ढंगं थःत चीक्यगु कोशिश नं याय् फु ! अथय हे हानं, केवल भिंगु आदर्श जाःगु विषय जक जनताया न्ह्योन्य साहित्यया रूपे हयाः, जनतायात भिंगु आदर्शया लैय् न्ह्यायगु लेखकते कर्तव्य खः; उकें सत्य हे जूसां मभिंगु अप्रिय (?) खँ लेखकतसें गुगुं हे अवस्थाय् नं कुत्तुकुलाः न्ह्योन्य हैबी मज्यू, धका 'नब्रूयात् सत्यमप्रियम्' या सूत्र जपेयाइपिं आदर्श पाठकतेगु विचार धाराय नं 'मतिना' या मुख्य पात्री वा नकिं 'शोभा'या चरित्र चित्रणं अवश्य तःधंगु चोट प्रदान याय् फु ! तथा थ्व सफूयात हे अनैतिकतायात प्रश्रय बीगु स्वइगु कामवासना प्रधान उपन्यासया लेखकतय्त नं शायद उमिसं अन्याय मखन्य फु, चाहे थ्व सम्पूर्ण सफू कोचाय्क्य धुंका थुकिं कामवासना प्रति लालायित याय्गु सट्टा थुकिया प्रति ढ्गू

१—'मतिना'-उपन्यास । लेखक—श्री धूखां साय्मि । प्रकाशक—श्रेष्ठ प्रकाशन । सं० १०७८—नेपाल ।

असन्तोष व घृणा हे व्यक्त यायुगु प्रयास याना तःगु ङाय् मज्जीमा । तर अय् जूसां, 'शोभा'या बर्बादीपूर्ण अन्त्य तथा जीवनया 'धैर्यता' (?) खनीबले धाःसा शायद उमिसं सन्तोषया सासः जकसां ह्याय् फु ।

वास्तवे, धूखां साय्मिजुं 'मतिना' उपन्यास च्वयाः नेपाल भाषा साहित्ये (अम्क समस्त नेपाली साहित्ये) ङ्गु न्हूगु अध्याय शुरु याना दिल धका धाःसां शायद अत्युक्ति ज्वी मखु । केवल 'माँ' थिजागु वाह्य आदर्शपूर्ण शिक्षाप्रद, अथवा 'मिसा' थिजागु कोरा नारावादी प्रगतिशीलतापूर्ण उपन्यास च्वयाः पाठकवर्गयात थःगु विचारधारा जबर्जस्ति क्वचिन्यगु जक परंपरा दुगु नेपाल भाषा उपन्यास साहित्ये 'मतिना' उपन्यासया प्रादुर्भावं न्हूगु अध्याय थ्व कारणं शुरु जूवंगु दु, कि थुकी बुद्धिमत्तापूर्ण तर्कयात सिबे हृदयया नायूगु सहृदयतायात विशेष थाय् बिया तःगु दु, तथा समाजया असमानता, असामञ्जस्यपूर्ण व्यवहार एवं कुरीतियात तोल्यमाः वान्छ्वेमाः धकाः लेखकं सुं ङ्गु पात्रया म्हुटुं स्वयं थःह्वं भाषण यायूगु सट्टा, उपन्यासया पात्र पात्रीतेगु असंतुलित हृदयया छटपट एवं वेदना, तथा सामाजिक कठोरताद्वारा जू वंगु उमिगु दुःखदपूर्ण बर्बादी व अवसानद्वारा प्रत्येक पाठकया मने वाफ्य् वेकिगु प्रयास याना तःगु दु । भीगु समाज थुलि विषमतापूर्ण एवं कठोर कि थन 'शोभा' थिजाह्व संवेदनशील स्वभाव दयाः नं च्याह्व मिसाया निति बर्बाद जुया अन्त ज्वीगु सिबाय मेगु छुं लँपु हे मदु धका मौन भाषां प्रत्येक पाठकया मगजे थ्वेकिगु प्रयत्न याना तःगु दु, तथा थथ्य हे तुं चित्रणया संकेतं वास्तविकतायात थ्वीक्य बोगु कोशिश याना तःगु दु, ङाय्धाःसां द्रलंदो दँनिसैं असमानता, असत्यता, अनैतिकता व अन्यायया विरोधे द्रलंदो बाखं व उपदेश न्यनां वया चोंसां तबि हीक्य मफूगु समाजे वस्तुस्थितियात बाँलाक कोथीक स्वयाः हृदयंगम याय् मफुतल्य छुं प्रकारया परिवर्तनया आशा जक नं याय् मफैगु मखु, कि थथ्य वास्तविकतायात सही रूपं थ्वीक्य मफेकं परिवर्तनया निति यदि सुं ह्व्वाःसा व असफल जक ज्वीगु मखु, कि

मूर्ख नं ज्वी ! उपदेशात्मक कृति, व साहित्यिक कृतिया विभिन्नता थुलि हे खः ।

'मूलको पानी, कुलको कोरी' (अर्थात्,—गथ्य मूलया लः भिं अथ्यहे कुलया म्हाय् भिं) धैगु अनुदार (Conservative) विचारधाराद्वारा सञ्चालित आदर्श समाजे 'शोभा' थिजाह्व अदृश्य अबुया म्हाय्या निति छुं स्थान मदु, चाहे व न्हाक् हे योग्यह्व वा स्त्रीगुण युक्तह्व ङाय् मज्जीमा । खतु, वैगु उगु किसिमं रहस्यपूर्ण ढंगं जन्म जूगुली विचरीया छु दोष ? वैगु थुकी थःगु देन हे छु दु ? तर अयनं समाजं वयाप्रति गबलें हे सहिष्णुतापूर्ण उदार दृष्टि स्वे मफु, ङाय्धाःसां समाजया धारणाय् व ङ्गु अनैतिक मांया म्हाय् खः चाहे थ्व अनैतिकता जाले वया मांयात नं विवश जुया थःथमं क्यंकाच्वन्य माःगु ङाय् मज्जीमा; पुरुषजातिया बर्बर, तर अधिकारपूर्ण षडयन्त्रया जाले असहाय एवं परिस्थितिवश ला वंगु हे ङाय् मज्जीमाः । वैगु मर्मयात थ्वीका, सुधार यायूगु मौका बीन तथा वैत मनूया गन्ती तेत नं थ्व अनुदार (Conservative) समाज तयार मजू; अम्क समवेदना तक व्यक्त याय्त नं शायद परंपराया आनया विपरीत भापीगु । ङाय्धाःसां, There can be illegitimate father, and illegitimate mother, but there can be no illegitimate Child (अर्थात् गैर कानूनी अबु दय्फु, गैर कानूनी माँ नं दय्फु, तर गैर कानूनी मचा दय्मफु)" धैगु धारणयात भीगु समाजे मान्यता मदु । उकें,—'शोभा' समाजया क्रूर मिखाय् न्हाल्लें हे दूषित एवं दोषी खन्य दैच्वनिगु । वया थःथिति, तता केहें जःला खःला, पासापि, न्हाल्लें न्हाल्लें धैथें नापं च्वना ह्वन्य माःपि जहान परिवार—फुकसिगु मिखाय् व केवल दयाया पात्र जक मखु, कि व्यंग्यया पात्र नं खः, अम्क सतर्कताया प्रतीक, वा अनैतिकताया प्रतिमूर्ति ।

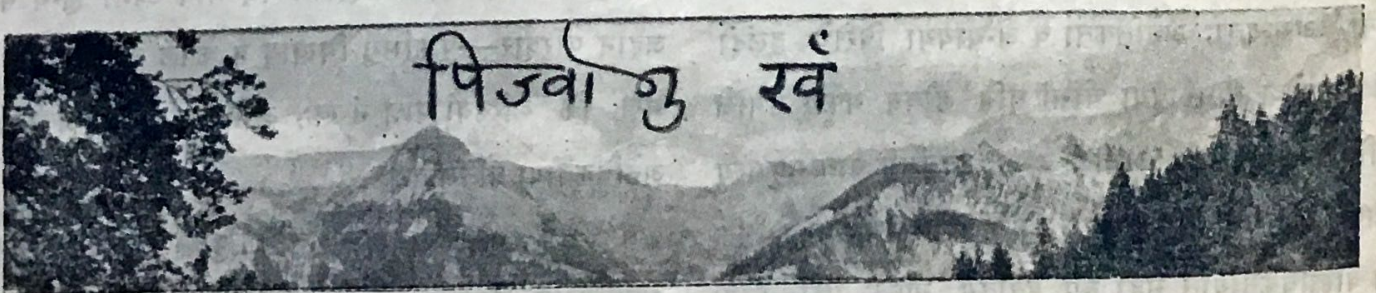
थ्व हे समाजया ङ्गु व्यक्ति पुरुष जाति,—गुह्व कि न्हाथिजागु पौरुषतापूर्ण अन्याय, वा अधर्म यायूगुली शायद स्त्री जाति सिबे अपो अधिकार प्राप्त खः तथा गुह्वसित स्त्री

जातिया अस्तित्व धैगु हे मान्य मजू, व हे पुरुष जाति मध्येयाह्न ळ्ह्न व्यक्ति जुयाः नं, पुरुष वर्गयाके दैगु उपर्युक्त सामाजिक परंपरा प्रदत्त गुणं सम्पन्न जुया नं, गुह्यसै थःगु शिक्षा, दीक्षाया आधारे थ्व सामाजिक असमानताया विरोध यायूमाः धका प्रगतिशील धारणा दुम्ह, अत्य गुम्हकि थःगु अति भावुक स्वभावया फलस्वरूप संवेदनशील नं खः, अन्योह्न व्यक्ति—‘जीवन’ लिस्य नाप लाःबले ‘शोभां’ वैत थःगु प्रेम अर्पण याना, बः बिइम्ह थां भाःपाः जीवनया आधार द्य- किगु स्वेगु शायद शोभाथिजाह्न मिसाया निंति अस्वाभाविक मखु । सामाजिक नियम व बन्धन अनुसार ‘शोभां’ याःगु थन्योगु निर्णये नं शायद समाजं अनैतिकताया दुर्गन्ध नतायफु अवश्यः ळ्हायकि ‘जीवन’ वया हे तता (सद्देमखुसां) ‘सुधा’या भात खः, अर्थात् वया थः जिचादाजु । तर शायद शोभां ‘जीवन’यान थः नालिगु निर्णय याबले जिचादाजुया रूपं ह्यसिया चोह्न जूगुलिं थ्व हे चिरपरिचित विश्वासं नं आपा भर बिल ज्वी धका समाजं स्वयं फ़ै मखु ।

वास्तवे, ‘शोभा’या निंति ‘जीवन’ लिस्य प्रेम यायूगु तथा थः जिचादाजु धका सीकं सीकं नं, थः तता सुधाया संभ्रना वेकं वेकं नं,—वैत थःगु जीवन लःह्हायगु निर्णय यायूगु, वा अथ्य यायूत इच्छा यायूगु छुं अस्वाभाविक मखुगु जक मखु कि वास्तविक रूपे वैगु निंति ळ्गू हे जक उपाय व खः; ळ्हाय धाःसां ‘शोभा’ थिजाह्न बदनाम स्त्री, गुह्यसित समाजे छुं प्रकारया सम्मान व इज्जत जा छु, सहानुभूति व सद्भावना

सम्म नं प्राप्य मजू, अत्य गुह्य किन्हाळ्ळै थःथमं हीनता बोधया भावनां (Inferiority Complex) सतेयाना च्वंह्न खः; वैगु उपरे सुं मिजंनं (थःगु भावुकताया कमजोरीवश जक जूगु हे ळ्हाय मखयूमा) यदि भतिचा जक सहानुभूति कयन धाःसा, वैगु हीन भावनायात तंका छ्वेया निंति भरोसा- पूर्ण इशारा यात धाःसा,—वैत थःगु संपूर्ण जिन्दगी दिक्कयगु आधार भाविया आत्मसमर्पण यायूगु अस्वाभाविक मखु । उके, ‘मतिना’ या प्रधान पात्री ‘शोभा’ या जीवन लिस्यगु प्रेमे केवल कामवासना तृप्ति यायूगु इच्छा जक मखु,—गथ्यकि कुलीन स्त्री प्रभाया प्रेमे दु,—कि उकी वैगु श्रद्धा, विश्वास व भक्ति नं दु, अम्ह जिन्दगीया अत्य इले तकनं नापं नापं सालायंकिगु खः ला धैगु आशापूर्ण भरोसा नं दु । ‘शोभा’ या प्रेमे ‘प्रभा’ यागुलीथे न त इर्ध्या व द्वेषया दुर्गन्ध छाया च्वंगु दु, बह व थः तता—सुधाया जिन्दगी प्रति नं उलि हे सचेत जुया च्वंगु खन्यदु । वैगु हृदयया अन्तस्करण न्हाळ्ळै सुधाया जिन्दगीया विषयं सतर्कता व सशंकित जुयाच्वंगु दु, अम्ह धायू—सदिच्छा व सद्भावनां जाया च्वंगु दु, गुकि याना बरु वं अन्त्ये बर्बादीया दुर्गम लँपु लीगुली मँजूर यात, तर ‘सुधा’या जिन्दगीयात दुःखपूर्ण यायूत ‘जीवन’ लिस्ये बदला कायगु दुःसाहस मयाः, तथा थुकथं त्याग याना थःत थमंतु विलीन याना त्याग यात । ‘शोभा’ व ‘प्रभा’— निम्हे थुलि हे पाः कि सुधा समेत नं शोभाया सहानुभूति सहानुभूति कयन्यगुली समर्थ जुल ।

(क्रमशः)

मानसिक दुष्कर्म

श्रामणेरे मेधंकर

मानसिक सन्तनिया सक्रिय रूप वयागु ज्या व खँ खः ।

ज्या व खँ हे मनूया विचार व व्यक्तित्वया साकार रूप खः ।

गुम्हसिनं गुजागु ज्या याइ, खँ ल्हाइ, चाहे व भिंगु थजु, चाहे व मभिंगु, थव मनू म्हसीकेगु सरल उपाय वा मनू लनेगु ताल्जु खः ।

शारीरिक व वाचिक कर्मया न्ह्यो न्ह्यो मनोकर्म अथे हे तुला वनी, गथे न्हागु मोटरे न्ह्योने च्वंगु घःचाःया ल्यू ल्यू ल्यूने च्वंगु घःचा । स्यायेगु, खुयेगु, व्यभिचार कर्म यायेगु शारीरिक दुष्कर्म खः, हेका खँ ल्हायेगु, नुगले दिक्क खँ ल्हायेगु, चुगली खँ ल्हायेगु, तथ्य हीनगु खँ ल्हायेगु, वाचिक दुष्कर्म खः । उक्त शरीर व वचन सम्बन्धी दुष्कर्म प्रयोग यायेयां न्ह्यो न्हापां थःगु मने उगु भाव उत्पन्न जुइगु जुयाः व मानसिक दुष्कर्मया साकार स्वरूप धाःसां ज्यू ।

चेतना मनया ङ्गू अंग खः, चेतना वा चेष्टा विना भिं मभिं छुं प्रकारया ज्या खँ याये फइ मखु । उकिं चेतना हे वास्तविक कर्म खः । भगवान बुद्धं धया बिज्यागु दु—भिक्षुपिं जिं चेतनायात हे वास्तविक कर्म धया । उकिं सचेतनगु मनया नां जागृति खः । भिं मभिं ज्या-खँ यायेत जागृतिया आवश्यकता दु । सचेतनगु मन विवेक सहितगु ज्यूया निम्ति व मभिंगु ज्या-खँ न्ह्यो न्हाइ मखु । विवेक मनूया मनुष्यत्व खः, हृदयया त्येलागु मिखा खः, अले खः नरया रत्न ।

ख्वातुगु सुपाचं सूर्यया किरण पिज्वये मफुथें प्रभाश्वर चित्तया प्रभा अथवा सुक्रिया रूपी तुयूजः पिज्वये मफयेक पना च्वंगु भिंप्यता प्रकारया मानसिक क्रिया व चेतसिक धर्म रूपी हाकुसे च्वंगु ख्वातुगु सुपांय्या नां हे मानसिक दुष्कर्म खः । यथा :—

लेखक

अज्ञानता, निर्लज्जता, क्रुर्मे निर्भयता, चञ्चलता, संतोष अन्धविश्वास, क्रूरता, असहिष्णुता, कंजूसी, खेद, शारीरिक असामर्थता, मानसिक असामर्थता, अले सन्देह ।

मनू स्वनिरपेक्षतां विचलित जुइगु व कतिलापाकः जुइगु संसारे दया च्वँक समाजया कलुषित भाव व दुष्परिणामया प्रधान कारण खः । थौंया समाजे उलि अत्याचार पापया नामे हे जूगु जूसा गुलि जक ज्यूगु खः गुलि अत्याचार धर्मया नामे जुयाच्वन । थुकिं धर्मया अर्थ सदाचरण धयागु खे सन्देह ला कम से कम मदयेका बीगु ?

विना सदाचारं मनू मनू जुइ फइ मखु । दुराचरण वा अप्रिय व्यवहार पशुत्वया चि खः । सर्वोच्च उत्कृष्ट मानसिक विकसित ज्ञानया नां प्रज्ञा खः । विषम स्थानं समाचरण वा अटल कर्म प्रज्ञाया मूलखा खः । गुगु लुखाय सुशीलतां दुहाँ वने फु । यदि गुगुं गन्तव्य स्थान दःसा उगु स्थान निर्वाण या न्हापां अज्ञानता आदि उपरोक्त मानसिक दुष्कर्मया उन्मूलन यायेगु समुचित जक मखु, अत्यावश्यक नं जू ।

—:—

चवसापारा

१०७०

झायावाद

श्री रमेशचन्द्र 'मधु'

प्रकृति व मानव जाति रहस्यमय परमात्माया सृजन खः । थव परमात्माया किपालुया रूपे खः । प्रकृति व मानवजातिया थःथःया बिचे स्नेहपूर्ण व्यवहार जुइगु हे मानव जीवन व प्रकृतिया सामञ्जस्य खः । थव सामञ्जस्ये हे ब्रह्मत्वया आभास दु । उकिं थव सामञ्जस्य हयगु अर्थ कवितयूसं थःगु मनोदशाया भावयात प्रकृतिया न्होने पोंकल । अले थुकथं थःगु मनोदशा थासाय् ढाले जूगु भावं प्रकृतियात अनेक प्रकारं आरोप याना प्रकृतिनाप सत्तिक व रागात्मक सम्बन्ध तयूत खल । थव रागात्मक सम्बन्ध किपालुया किपालुनाप सम्बन्ध खः । थुकिया साथसाथे ब्रह्मत्वया खोजीनीति नं खः । थुकिं झायावादी रचनात प्रकृतिनाप थःगु रागात्मक सम्बन्ध (बिचे च्वंगु लँया रूपे) कायम याना व परमतत्त्वनाप प्रेम प्रश्रयया आग्रह खः । भावयात प्रभावशालीत्व व सम्वेदनात्मकता प्रदान यायूत कल्पनाया विशेष पपू छूगु खः ।

थुकथं प्रकृतिनाप तादात्म्य कायम यात । थव शंका स्पदया पुरुषार्थ पिनेया खँ खः झाय् धासा प्रकृति व मानव जाति सृष्टिया निगू रूप व घःचा खः । मानव जीवन प्रकृतिया मुले हे विकसित व सम्पन्न जुइ अथे तुं प्रकृति मानवया विशेष दृष्टी अनुपातपूर्ण महत्त्व थूमह जुइ । थव हे कारणं प्रकृति व मानव जातिया बिचे तादात्म्य सम्बन्ध दय्मागु खः । थव दृष्टिकोणया आधारे झायावादी रचना स्वाभाविक उपयुक्त व वाञ्छनीय जू ।

पं० रामचन्द्र शुक्रया धापूकथं झायावाद प्रकृती मानव जीवनया प्रतिबिम्ब खः । थव वय्कःया झायावाद विषयक परिभाषा जितः ठीक जू थें च्वं । थथे तुं श्रीमती महादेवी

वर्मा गुम्हेसित आधुनिक भारतया मीरा धाइ वय्कःया धाचो-कथं मनुष्ययात बाह्य सौन्दर्यपाखें हटे याना वयात प्रकृतिनाप थःगु सौन्दर्य सम्बन्धया लुमंति बीगु श्रेय छायावादयात दु । थुकिं नं सीदत झायावाद प्रकृतिनाप मागु संबन्धया सृजन खः ।

झायावादी कवितयूसं स्थूल सौन्दर्य अघे जुया थुकिया पलिसाय् सूक्ष्म सौन्दर्यया गुकिं कवितायात प्रलोभित याना चवनी, चित्र विषये विशेष यो ताल । अले थुकी छुं रहस्यात्मकता वइगु सूक्ष्म सौन्दर्यया कारण खः ।

झायावादी रचना प्रतीकवादया विशेष अनुग्रही जुइ, प्रतीकवाद झायावादे सुला च्वनेमाः । कवितयूसं थःगु भावयात यथावत् रूप मबिसे वयागु भावव्यञ्जक छुं वस्तुया आग्रह याना व्यक्त याइ । थथे हे प्रतीक कविया हृदये च्वंगु भावया किपालु ग्रहण याइ । थजागु प्रतीकया किपालु पाठकतयूसं थुइवं कविया लक्ष्मि भाव थुइके फइ । गुबलेनक पाठकपिसं व प्रतीकयात म्हमसी, अबले तक कविया भावनाप परिचय जुइ मखु । थुकिं हे झायावादी रचना अस्पष्ट जूगु खः । प्रतीक कवि व वयागु भावया बिचे च्वंगु वस्तु खः । प्रतीक प्रयोगे कविया लोकायती ज्ञान, कल्पनाया तीव्रता व अभिव्यक्तिया क्षमता बांलाक सी दइ ।

झायावादी कविया विषय वयागु थःगु हृदय खः । थथे थःगु आत्मानुभूतियात पिज्वेका चवनी गुकियात आत्मपरक (Subjective) धाइ ।

कविं थःगु हृदयगत भावया अनुसार प्रकृतियात व हे रूपे मानवीय चेतना प्रदान याइ; गुकियात मानवीकरण आरोपण (Personification) धाइ । मानवीकरण आरोपण (त्यंगु २०० पेजे)

वसल सूत्र

भिक्षु विवेकानन्द

छन्दु जेतवने बुद्ध विज्याना च्वंबले अन
वन सुथे ज्वना पात्र भारद्वाजकया गृहे ।

भिक्षा वोगु खना तम्वं हालाहल व ब्राह्मण
हे चण्डाल ! दना हे च्वँ मुण्डक ! वे मते थन ।

भगवान

चण्डाल धाय्गु खः स्वैत स्यूला बांलाक ब्राह्मण ?

ब्राह्मण

सुयात धाय्गु चण्डाल, कना विज्याकि गौतम !

भगवान

अय्सा मन बिया न्यो छं कने जिं छन्त ध्वी कथं ।

ब्राह्मण

हयस जिं बिया चिन्त न्यने भन्ते तथा मन ।

भगवान

घाना इष्या जुया क्रोधी, पापे लिप्र व नास्तिक
छल कपट याज्वीह्व व खः चण्डाल सीकि छं ।

छक्वलं निक्वलं बूषिं, प्राणीत याह्व घातक
दया मतःह्व प्राणीया व खः चण्डाल सीकि छं ।

नगरे वा वने गामे घेरे याना छचाख्यरं
लुटे याना सना जूह्व व खः चण्डाल सीकि छं ।

नगरे अथवा गामे स्वथना तःगु जंगले
सुनां धन खुया काइ, व खः चण्डाल सीकि छं ।

त्याना मोज उडे याना गुह्व नर विस्युं वनी
मखं छू याइ ध्वद्दूसां व खः चण्डाल सीकि छं ।

धन सम्पत्तिया निंति यात्रीतय् प्राण काइह्व
थःमोजं चाहिला ज्वीह्व व खः चण्डाल सीकि छं ।

थःगु वा परया निंति धनया कारणे सुनां
ल्हाना जुइ फताहा खँ व खः चण्डाल सीकि छं ।

थःथिति अथवा मित्र गुषिं खः परदारत
स्वेच्छां गमन याज्वीह्व व खः चण्डाल सीकि छं ।

सामर्थ्य दय्क दय्कं नं मया पालन मां-अबु
अजापिकाय्मचा जूसा व खः चण्डाल सीकि छं ।

मां-अबु व किजा दाजु तता केहेँ फुकय्सितं
दाया व बोबिया ज्वीह्व व खः चण्डाल सीकि छं ।

भिगु मती तथा न्योंसां नुगलं हाकुका कनी
छल-छामं सलहा बीह्व व खः चण्डाल सीकि छं ।

तोपुया ज्वी मभिं याक्क मेवं सीकी धका सुनां
मसीक पाप याज्वीह्व व खः चण्डाल सीकि छं ।

नया ज्वी परया छेँ छेँ सासा भिंभिगु भोजन
थमं धासा मया पाहाँ व खः चण्डाल सीकि छं ।

ब्राह्मण श्रमणपिन्त धोखा सुनां बिया जुइ
हेका ज्वीह्व कतःपिन्त व खः चण्डाल सीकि छं ।

श्रमण ब्राह्मणादि व याचकपिन्त हे थजु
भूठ ल्हाना छले याम्ह व खः चण्डाल सीकि छं ।

प्रशंसा थः थमं याना, याना ज्वी पर निन्दन
मयाम्ह गबलें कर्म व खः चंडाल सीकि छं ।

न्ह्याम्हनापं तथा द्वेष पंगलः ज्वीम्ह भिंगु ज्याय्
छली कपटी निर्लज्ज व खः चंडाल सीकि छं ।

निन्दा या ज्वीम्ह बुध्दैत या ज्वी श्रावकपिन्त नं
गृहस्थपिनि नं द्वेषी व खः चण्डाल सीकि छं ।

अर्हन्त थः मखयूकं नं जि खः अर्हन्त धाइम्ह
व तःधंम्हखुं खः थ्वीकि वखः चण्डाल सीकि छं ।

जातं ज्वीमखु चण्डाल जातं ज्वीमखु ब्राम्हण
कर्म हे ज्वीगु चण्डाल कर्म हे ज्वीगु ब्राम्हण ।

जातं ज्वी मखु चण्डाल जातं ज्वी मखु ब्राम्हण
कर्म हे जुइ चण्डाल कर्म हे जुइ ब्राम्हण ।

सीकि छं थ्व छगू हानं उदाहरण वी त्यना
चण्डाल पुत्र मातङ्ग जूवंगु दु व पूजित ।

सोपाक नांम्ह चण्डाल लिपा मातङ्ग जू वन
ब्राम्हण क्षत्री आपालं जुल मातंग सेवक ।

विशुद्धगु महामार्गे वन देव रथे-चवना
कामराग फुकं तोता ब्रम्हलोक स्वया वन ।

न्हित्थं वेद ब्वना च्वंपिं जातं ब्राम्हण खः गुपिं
पाप कर्म इपिं नं दु न्ह्याक हे वेद मन्त्र ब्वं ।

थनसं इमि ज्वी निन्दा परलोकस दुर्गति
जातिं मफु पने वैत ज्वीगु निन्दा व दुर्गति ।

(१९८ पेजया ल्यं)

प्रकृतिया प्रतिरूप खः । थुकथं तादात्म्य भावं प्रकृति व
प्रकृतिया चराचरनाप मानव जीवनया सामञ्जस्य तइ ।

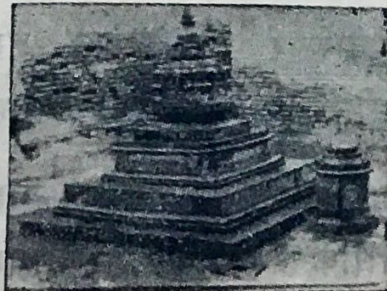
झायावादी रचनात विद्रोह प्रेरित जूगु हृदयया सृष्टि खः
झाय्धासा थुको पुलंगु रूढीप्रस्त परम्पराया विरुद्ध क्रान्ति
दु । अलंकारया नवीनता, कल्पनाया न्हूगु ढंग, न्हून्हूगु
शब्दादिया सृजन व प्रयोग छन्दे स्वच्छन्द चित्रमय तथा
भाषाया नवीनता आदिया क्रान्ति खः । थुकथं झायावादी
रचनां थःगु विशेषता तइ ।

झायावादी रचनाया विषय कविया थःगु हृदय जूगुलिं
भावया विशेष प्रधानता दु । किन्तु बुद्धि तत्त्वया कमीया

कारण झायावादी रचना बुलुसे व लगढग मदया वनेफु ।

थौकन्हेया झायावादी रचनाय् रतिया प्रयोग व वास-
नाया उच्छृङ्खल भाव ओतप्रोत जूगु खने दु । झायावादी
रचना अस्पष्ट व बुलुसे थुइके थाकुगु जूगुलिं सर्वसाधारण
पाठकया रुचि पिने छुं संख्याया बुद्धिजीवीया जक साहित्य
जूगु दु ।

थुकी छुं दोष दुसां जिगु विचारे गुण दोष बांलाक लना
स्वयबले झायावाद वाञ्छनीय जू । झाय्कि झायावादी
रचनाय् विशेषयागु प्रभाव दु, गुगु प्रभाव चिरस्थायी तक नं
जू वने फु ।

सुन्दरया इहिपा

श्री केदारबहादुर अमात्य

“जिगु विवाहबले जन्त वा ण्हि !” सुन्दरं वया पासा केशवयात धाल ।

सुन्दरं थव खँ वयात कं, थवयात कं थयागु हे मदय् धुंकल आ व ण्हि ण्हि लयना । न्हाबले न्ह्यू ख्वाः । बांमलाक वसः जा न्हापा नं मपुं अयसां आ कसमेरायागु सूट न्हायाना ज्वीगु न्हापा जूसा सुलिमे वनिबले सरासर वनिम्ह, आ सुला सुला जक वनिगु जुल । वयागु मन थौं कन्हे हर्षपरिपूर्ण जुयाच्वन । तरवयाके थौं कन्हे थुलि हे जक पीर दनि कि गय् याना भिखुगः ह्याय्गु तोतेगु । वं ण्हिण्हि विचा याइगु विवाह याय् धुंका नं थथे जुल धाय्व कला थन मच्वनी । भिखुगः तोतेगु उपाय् आ वं ण्हिण्हि विचा याः । अयसां व भिखुगःया मालिकया थाय् हाजिर मजगु दिन हे मरु ।

सुन्दरया विवाह ज्वीगु धयागु खँ मस्यूपि वया पासापि माले हे थाकी ।

छन्हु मेबले थें सुन्दरं मदनयात धाल “जिगु विवाह ज्वीगु खँ सिल ला मदन ?”

“व ला सिल, तर सुनाप ज्वीगु मस्यूनिका” मदनं छयलय् चासुववं धाल ।

“वहे हेरा साहुया म्हाय् छु ?” सुन्दरं न्ह्युन्ह्युं धाल ।

मदनयात भसंग वन । अले मदनया म्हुतुं वाक्य पिहाँबल “व ला जिमि भिचा” थुलि धया मदन मेगु संसारे वने त्यन ।

मेगु संसारे वने मलाक सुन्दरं न्ह्युन्ह्युं धाल “अयसा छ जिमि ससःपाजु जुल का मखुला ?”

मदनया म्हुतुइ पाकां सुल । मदन मेगु संसारे थ्यन व कल्पनाय् म्हितल—ततां छु खया बी त्यंगु ? छु सःम्ह धका

बाहमासे म्हितेमाःम्ह, सुलिमे वने माःम्ह । अय, गुबले बी ज्वी, मखुगु खँ ! खयफु मखै धाय् ज्यूला ! अले वं निश्चय यात कि अन छँ वना ककः न्यं हे बनेगु ।

+ + + + + + + +

थौं सुन्दरया पाकेत भचा गर्मे जू । त्याका हल ला ! कलाःयान धका क्रिम पाउडर रिबन चिकं इत्यादि न्याना हल । खयम्बरबलेसित धका सिखः नं दयके बिल खनी । छँ कलाः वैबले पिने छवय् मालि धका छँ हे चःबि दयकेबिल । तेबिल इत्यादि न्याना हल । व कल्पनाय् म्हितुम्हितुं कोठा छायापा च्वन । लुखाया न्ह्योने थःगु तप्पागु तसवीर कृपाः तल । वं थुके विचा यात कि कोठाय् दुहाँ वय् साथ हे वया कलातं वयागु तसवीर दर्शन याइ । लिक्क च्वंगु दराजय् ‘रामायण’ ‘महाभारत’ इत्यादि थें जागु ततःपंगु किताब तल । अले भचा उज्यां तेबिल, तेबिलया यःने चोचागोगु रेडिओ । रेडिओया जवंखवं फूलदानि निगः । उबले हे वया मने भसंक वन कि आ वं गबले हे थव रेडिओ बहः तय् मखुत । मत नं ताहाकःगु चीम च्याके हल । सुन्दर लुखाय् वन । वं विचा यात—लसुकुसु याना दुकया हय धुंकल धाय्व वयात थन हे तय्इइ । अले वं कोथा खस्वं विचा याइ कि जिमि भात ला धेवा दुम्ह हे खः । निमन्त्रण कृपे याके मानि । व ला छु, धेवा भचा अप्पो बिल धाय्व धाःबले सिधय्का बी का । सु सु भवय् सःतेगु । पासापि जक धासां हे न्येम्ह ख्वीम्ह दइ । विवाहबले लं नं आपा दइ छायाधासा पाजुपिसं तथा महइ मखु । निनिपिसं महइ मखु । इमिसं हःसा नं व हे तःपालं तथा-इइ सूट तथा हइमखु । दुचाय्कइबले मदन हे पासा व्वना यंके मालि । वं जूसा

उखे नं म्हस्यू थुखे नं । दुचाय् कइबलेसित सूट छजु ला भिंगु हे स्वीके मालि । बांमलागु सूट न्द्याना वन धायव हेपे याइ । उबले हे कुने पासा क्महेस्यां सःतुगुलिं भ्रसंक हे वन । वं वयागु मधुर कल्पना स्यंका ब्यूम्ह खना ख्वा खिउँकल ।

थौं सुन्दरया ख्वाले सुपाचं तोपुया च्वन । मांम्ह हाःगुलीं जा निगःचा नया कोठाय् दुहाँवल । इयाले च्वंगु पर्दां हे म्हुतु हुल । न्ह्योनेसं च्वंगु लासाय् गोतुल । व एकदम तोलय् जुया धर्लीं जक स्वया च्वन मानो व धलिमं वयात, वयागु खँय् थ्वाना ब्यूम्ह म्हसीका बी ला । पूर्व स्वःगु कोठा जगु निमित्त फयया नामं क्कफुति हे मवः । अले व कल्पनाय् मिहतल—‘थ्व स्यंका ब्यूम्ह सु जुइ ।’ थ्व कल्पना यायां वं म्हुतुसि क्कको वान्यात, मानो म्ह जक सिल धायव वयात याय्गु स्यूका । थ्व स्यंकेगु लँ ब्यूम्ह ला व हे खः । क्कय धाःसा वं थ्वयात वयात हे मदयक कना जुल । हरिचां कंवन ज्वीका । वनाप क्ककः कचकच हाःगु दु, वहे इबि लुमंका तल ज्वी, उकेया बदला काल ज्वीका । मनूतय्गु मन गय् सीके फइ ? थुलि विचा यायां व उत्तरपाखे खत । न्ह्योनेसं च्वंगु रेडिओ लुमना वल रेडिओ मव्यूगु तमं हे केशवचां कंवन ज्वी । वं व रेडिओ बहः काःगु खः म्याद वने धुंका नं गय बी । भुजिं निम्ह भुन भुन हाला वया ख्वालय् जुत, मानो बदला का वःथे च्वं । वं व भुजियात ख्यात । भुजिं हानं वइगु, हानं अन हे जू वइगु अले रुमालं ख्याना छवत । हेमचां चौकायात तीया धाःगुलीं कचकच जूगु खँ नं लुमना वल । अले वयागु उपरे शंका वनेन छु मानि । कृष्णचित शंका यागु बेपवाँके धका सुन्दर हानं फानानतुं पुल । हानं कृष्णचित भितका दां ल्याय्हिँ धाःबले मबियागु खँ नं वया न्ह्योने वल । वं हे कंवन ज्वी व हे

इबीं । उबले छ्योँफुसे च्वंगु इयालय् को क्कम्ह वया ‘काः’ हागुलीं सुन्दर थारा न्हुल । सुन्दरं इयापती क्कको दृष्टि बीसाथ को ब्वया वन । ‘लाःसा मदनं कंवन ज्वी का’ धयागु शंका नं सुन्दरया मने उत्पन्न जुल । थ्व शंका उत्पन्न जूगुया कारण खः सुन्दरया कलाः ज्वीम्ह मदनया भिंचा धाःगुलिं । आ सुन्दर मदनयात खँ कनागुलीं वाथावाथा कन । अले वं क्कयथे मस्यु कपालय् क्कथु दाल । हानं ‘मिस्त धयापिं खँ ल्हाय्गुली लिचिलि मखुपिं’ धयागु खँ लुमना वःगुलीं सुन्दरया थःमांपाखे बिचा ब्वात थःमामं हे खँ कना जूगुलीं जक स्यन ला धैगु शंका नं वन । तर असत्ययात असत्य नतुं याय्त वयागु मने थः मांयात शंका यागु वारे सुन्दरयात विद्रोह यायां क्कगू खँ लुमना वल व खः वया मां पिहाँ हे वनि मखुम्ह । त्वाले च्वंपिन्त क्कको शंका वंगु खः तर शंकायात तोपुपुं त्वाले च्वंपिनाप मिले जूगु खँ नं लुमना वल । आ वया मने क्कको सुलिमे दुहाँ वनाबलेयागु खँ नं लुया वल— उखनु क्कको सुलिमे दुहाँ वनाबले क्कम्ह बाज्योति वंम्ह मिसा क्कम्ह व क्कम्ह चीचाहिकःम्ह मिसा मचा वःगु । इमिसं दुहाँ वनागु खं, लाःसा व मिसा ससःमां जुइम्ह ला ?” उबले हे सुन्दरया मां वया ‘कुने सु वल ख’ धाःगुलीं थारा हे न्हुल । आ वं विचा यान कि व गुबलेँ हे धेधे चुइका ला मजुयानि ।

“सुन्दर ! सुन्दर” ! कुने सःता हल ।

“तले वा” मंमदयक मंमदयक सुन्दरं धाल मदन तले थाहाँ वल । मदनं सुन्दरयात न्ह्युन्ह्युं धाल “सुन्दरया विवाहबले जि उखे भव्य वने ला थुखे वय् ला । उखे नं वने मालि थुखे नं वयमालि का मज्यूला सुन्दर ?”

सुन्दरया म्हुतुं छुं पिहाँ मवः ।

ॐ

श्री रत्नदीप वज्राचार्य

छुं वस्तु वा सुं प्राणी छुकी च्वना ल्यना च्वनि वा म्वाना च्वनि उकियात हे छेँ धाइ। मेगु भाषां धाःसा छुकिया आधारे छुं वा सुं च्वना च्वनि व हे छेँ खः।

थुकथं बिचाः यायबले दकले तःखागु छेँ जू वइ व थाःगाः काय् मफुगु अनन्त आकाश, गुकी पृथ्वी ग्रह नक्षत्र जक मखु ल्या ख्यानां ल्या ख्याय् मफय्क नगु व 'नेबुला' आकाश गंगा आदि नगु पुचः नं च्वना च्वन। फय् सूर्यया तेज व सुपाचे दुगु लः नं च्वना च्वन। उकिं आकाशयात थ्व फुकया छेँ धाय् फु। अथे हे भीगु थ्व पृथ्वी नं तेज व फय्या दथुइ लानाच्वन। गुगु पृथ्वी महासागर, महाद्वीप आदिया छेँ खः। मनू, पशु, पक्षी कीपतंग आदि प्राणीया मंकागु छेँ खः।

धातथेँला थ्व संसारे गुलि प्राणिपिं दु व फुकसिनं थःथःगु पहःयागु छेँ दयेका च्वना च्वंगु दु। जंगली भंगःतय् सिमाय् स्वः दय्का च्वनि, चखुंचा व बखुंचातय् मनुतयेसं हे ग्वाखुंचा दय्का बीगु चलन दु व हे ग्वाखने स्वः दय्का च्वनि। इखुंचातय् चांजक जाय्का छेँ दयका च्वनि। भंगःत मध्ये दकले बांलाक छेँ दयकेसःपिं ला तोप भंगः हे खः। थथे हे कीत नं थःथःपिसं हे बांबांलाक छेँ दय्का च्वनिपिं दु। इमूचातय् नं फुक इमूत मुना चा छकू छकू याना ल्हाया छेँ दयकइ। थथे हे हातय् हापो दयका च्वनि। जनावरतय् लागी पाको व सुरुंग हे इमिगु छेँ खः। तर माकः व भुतिमाकः जक थःगु स्थायी छेँ दय्का च्वने

मसः, सिमाय् हे च्वनिगु, उकिं सिमा नं इमि लागी छेँ हे धायमाः।

नकतिनि मानव सृष्टि जूबले ला चिकी चिकी खागु गुफा हे नं खइ। थ्वयागु हे आधारे लिपा जूलिसे लोहँया छेँ दय्का हल ज्वी धका भीसं अनुमान यायफु। छेँ दयकेगु अनुभव बल्लाना वोलिसे भया, पौ, लुखा इत्यादि नं बांबांलाक तया चा यागु छेँ दयकल ज्वी। थौं तक नं भीसं गनं गनं ला चां जक हे अंगः थना दयका तःगु छे नं स्वयेगु दु। गां गांयापिं मनुतय् गरीबीया कारणं याना तःतःखागु छेँ दना च्वने मफु। तःतःधंगु शहरे थें छेँ नं तप्यंक मिले याना बांलाक दयके धयागु मदु। भचा भचा पाक छेँ दय्का गां दय्का तःसां स्वास्थ्यया लागी शहरयागु छेँ दना तःगु स्वया थ्व लाभप्रद हे जू धाय्माः। शहर शहरे ला आपा याना धनीपिं व्यक्ति च्वनिगु जुया तःतःखागु न, अप्पा, सिमन्ति, लोहँ इत्यादि दना तःगु छेँ दु। राजा महाराजा, धयापिनि ला तःतःखागु दरबार हे जुल। तःतःखा जुय्क दयेका हहं दोलन्दो मनुत न्हांगु नं छेँ माला वल, उकिं हे जुइ अमेरिकां संसारे दकसिबे तःखागु १०२ तँ जागु छेँ दयकुगु।

छेँ दय्केत अप्पा माल, अप्पा उइत अघः माल उकिं अघः नं अप्पा च्वनीगु छेँ हे खः धासां पाइ मखु। भी थाय् चलन दु कि न्हापां छेँ दनेत जगस्वनी पुज्याइ अले छेँ दँदं हइ, जब छेँ तयार जुइ हानं व छे यात पुज्याना सकसितं भोय् नकी।

थःथितिपिसं न्हूगु छी कापः हया व न्हूगु छेँ
च्वनिसें व्वयूकी । थव जक मखु न्हूगु छेँ दनागु
साले जन्म जूपिन्त न्हुछेबहादुर न्हुछेसुन्दर न्हुछे-
नारां धका नां तयूगु चलन नं भीथाय दु ।

खालि मनूत च्वनिगु जक नं छेँ मखु छेँ तःता
प्रकारयागु दु । थथे धायबले मनूतयू म्ह नं आत्मा
च्वनिगु छे हे खः । मनूतयू छ्यले दुने न्ह्यपु दु, व
न्ह्यपु नं छगू किसिमं बुद्धिया छे हे खः । थथे हे
मनूतयू शरीरे तःता मछि हे छेँ दु । व छेँ मध्ये
पुरुषपिनि स्वया नं मिसातयू शरीरे छता उपो दु,
व खः—मचाछेँ गुकी मिसातय गर्भाधारण जुइ-
बले मचा च्वनी ६।१० ला तक्क मचा थव हे छे
च्वना च्वनि लिपा मचा जन्म जुइ ।

थव मनूत मध्ये नं नेपाली, हिन्दू, मुसलमान,
इसाई इत्यादि विभिन्न जाति दु । थःथःगु जातया
अलग अलग किसिमयागु हे धर्म दु । इमि थःथः घो
स्थापना याना तइगु छेँ नं तःगु हे प्रकारयागु दु ।
हिन्दूतयू मन्दिर दयूका उकी दुने घो तइ, इसाईतयू
चर्च व मुसलमानतयू मसजिद दयूका, अन प्रार्थना
यायगु याइ, बौद्धतयू बुद्ध विहार, ल्हासाया पिनि
गुम्बा, भीथाययापिं बौद्ध जाति तयू ला 'घो छे,
देगः धका घो स्थापना याना तइगु छेँ यको हे दु ।

थौंयागु युगे अशिक्षित मद्यकेगुया लागी
विद्वान्तसें फक प्रयास याना च्वन । थव अशिक्षा
हटेयाना शिक्षा प्रचार यायया लागी सफू अत्याव-
श्यक जू । सफू ब्वना भीसं आपालं ज्ञान गुणया खँ
सीके फु उकिं सफू यात नं ज्ञानया छेँ धासां मपाः ।
सफू ब्वंकेया लागी संग्रह याना तइगु छेँ न्ह्यागु
मुलुके नं दु थुकियात भीसं पुस्तकालय (सफूया छेँ)
अंग्रेजी भाषां लाइब्रेरी धाइ । थथे हे नयूगु दयूका
तइगु होटलयात भोजनालय विद्या ब्वना सयकेगु
थाययात विद्यालय ।

ल्वचं कैगु भय दुगुलिं लः सफागु त्वनेमाःया
लागी तुं बूंगा दयका तइ । मोल्हुइत वा वसः हियत
सा, मेयात मोल्हुकेत नं पुखू धका लः छथाय कुना
दयका तइ । आः ला थायूथासे लः छथाय हे मुंका
माक्व माक्व लः तोता हइगु सुन्दरीजल, जामा-
चोयू थें ज्यागु लः छेँ नं दयका तःगु दु । अथेहे
समुद्र ला गबलें हे खालि मज्जीक लः दया च्वनिगु
लःया अपारगु छेँ हे जुल ।

सुं व्यक्ति गनं तापाक वन धायव वनाप छुं
खँ ल्हायमाल कि चिठी च्वया थः न्होने च्वना खँ
ल्हानागु थें च्वंक हे खँ ल्हायेगु चलन न्ह्याथासं हे
चले जू । व चिठी तया छ्यत नं छे मद्यकं मगा
उकिं व चिठी तया छ्यगुया नां भीसं खाम धका
तयातल । खाम चिकिचाखागु छे हे खः अज्यागु
चिठी दुगु खाम जक हे नं मुना छ्य मत्यःतले बास-
विया तैगु तःखागु छेँ नं दु वयात भीसं डाक
घर धाइ ।

न्ह्याबलें ल्वापुजक थया जुइम्ह व्यक्तियात नं,
थव ला ल्वापुया छेँ हेका धका धायेगु चलन दु ।
अथे हे घाः जुया न्हि जायक दइगुयात नं न्हिया
छेँ धका भीसं धाः । हानं रोगित तयगुया लागी
नं यक हे छेँ दु व छेँ यात अस्पताल धका व
वासः मुंकाः वासः इनाबीगु छेँ यात औषधालय
धका नां तयातल ।

मनूत अनेक किसिसयागु शोख दुपिं दु । भंगः
लहिना जुयेगु सोख दुपिं नं कम मजू भीथायया
पिनि छुं ततःधंगु जात्रा जुल कि भंगः दुगु पञ्जः
ल्हातं ज्वना वइ । व भंगः कुनिगु छेँ यात भीसं
पञ्जः धका नां छुना तल ।

समुद्रया सिथे जहाजयात संकेत बीगु लागी
भीथायू जूसा घरहराथें चोंक छेँ दयेका उकिया च्वे
मत च्याका तइ अंग्रेजी भाषां थुकियात लाइट-

हाउस धका धाइ लाइट्हाउसया माने मतया
जःयागु छेँ खः ।

मनुष्य जातियात मदय्कं मगागु दकसिबे
तःधंगु प्रकाश सूर्यतेज खः उकिं सूर्ययात भीसं निभा-
या छे धया तल । निभासिबे नं मदय्क मगागु मेगु
फ्य् खः । फ्य् विना भी म्वाय फइ मखु । धव फ्य्
मदुगु थासे वनेमाल धासा फ्य् ज्वना वनेमाः ।
उकिं हे तातापाक च्चे आकाशे व्वया वनेत व
ततःजाःगु पहाड़ गय्त नं वैज्ञानिकतसें फ्य् ज्वना
वनी । धव फय्या छेँ आकाश खः ।

चित्र कला धयागु रेखां जक हे मुना दयका
तःगु रेखाया छेँ हे धासां पाइमखु । थजागु हे
रेखा मुना वने जुया च्वंगु चित्रत स्वयाहे मूर्तिकला
प्याहाँ वःगु जुइ । भी थाय्ला देश छगुलिं धवहे
मूर्ति कलां जायाच्वंगु कलाया छेँ धाय ल्वः । भीगु
देगः मूर्ति कलां जक जाया च्वंगु छखा छेँ खः ।

संसारे दकसिबे तःजाःगु छेँ गन दु धका सुं
व्यक्ति सवाल यात धासा भीथाय् नेपाले दु धका
भीसं धाये फु । धव छेँ गुलिखे देशयापि मनूत
थहाँ वनेत स्वत तर सुं हे थहाँ वनेफुगु मखु । लिपा
तेझींग स्यार्पा दाजु व हीलारी नीम्हस्यां च्वे च्व-
काय् थहाँ वनेगुली सफल जुया काल । धव खँ
मस्यूपिं मनूत ला प्रायः सुं हे दइ । धव छेँ या नां खः
हिमालय अर्थात् च्वापुया छेँ ।

थौंयागु धव वीसौं शताब्दी न्हागु देशे नं प्रजा-
तन्त्रयागु प्रथा वया च्वंगु भीसं स्यू । धव युगे
न्हाम्ह व्यक्तिया नं थःथःगु हक दु । सुं व्यक्तिया छुं
खँ जनताया न्होने पोंके माल धासा जनसमूहया
न्होने वना थःगु खँ पोंकइ । जनसमूहया न्होने थ्यंके
मफया च्वन धासा च्वया जूसां पत्र पत्रिकायात
बी । धव पत्रिकाय् प्रकाशित याय्त प्रेस नं छगू
मदेकं मगागु छेँ खः । पत्र पत्रिका तथा नोट

छेँ]

किताब इत्यादि छापे याइगु थायेयात भीसं छापा-
खाना अर्थात् छापे याइगु छे धाइ ।

थथे हे हानं मेमेगु किसिमयागु छेँ नं अल्याख
हे दु । गथे कि टकचिनेगु टकसाल, गोलिगट्टा
तयगु बारूडखाना, माल समान तयार याइगु
फयाकरी, सिपाहित च्वनिगु छेँ व्यारेक अपराधी
तयत सजाये वीगु छेँ जेलखाना खः । सेफ सुरक्षित
साथ धन तया तैगु धनया छेँ । धव संसारे मनूत
धयापि थःथः कतिला स्वइपिं हे आपा । उकिं बःला-
म्हेसिनं बमलाम्हयात दवे यायेगु स्वइगु । खःगु खँ-
यात नं मखु यायेगु स्वइगु । थथे हे अन्याय जूपिन्त
अन्याय मयाकेगु ध्येयं न्यायालय धका कानूनया
छेँ दयेका तल ।

न्हापा न्हापाथें सामन्त तय्गु एकलौटी साशन
पुस्तां पुस्ता चले याइगु धयागु प्रथा आ तना वने
धुंकल । जनतां हे राज चले याइगु जनराज्यया प्रथा
जुया वःगुलिं व जनताया प्रतिनिधित्व जुया ज्या
याइपिं मन्त्रित मुना च्वनिगुयात मन्त्रि-मण्डल
धका धाइ, व मन्त्रित मुनिगु थाय् मन्त्रालय नं छगू
सल्हाया छेँ हे खः ।

भीगु नेपादेशे जन्म जुया महान बुद्धिजीवी
धायका वंम्ह बुद्धयागु लेँ वन धासा शान्तिया
फल प्राप्त यायफइ धका थौं विश्वया मानवतय्सं
बुद्धयागु चर्चायाना च्वन । धव हे बुद्धयागु ज्ञानया
आधारे हे थौं विश्व न्ह्यानावं वनाच्वंगु दु । भीसं
धायेफु कि बुद्ध स्वयं नं ज्ञानया छेँ खः । उकिं हे
वस्पोलयात बुद्धि गाक दुम्ह—बुद्ध, सकतां स्यूम्ह—
सर्वज्ञ आदि नां तयातःगु खः ।

थुगु प्रकारं विश्व शान्तिया लागी विश्वया
प्रतिनिधिपिं मुना यू० एन० ओ० धका नं शान्तिया
छेँ दयेका तःगु दु । उकिं धव हे सिद्ध जू वल कि
गुगुली छुं वा सुं आधार कया च्वनी व हे छेँ खः ।

[२०५]

कर्पूटारे शिलाचःहे

श्री जीतबहादुर मानंधर

कर्पूटार पश्चिम ३ नं० या छगू नांजागु धार्मिक स्थल खः। थन शिलाचःहे खुनु धुमधाम नकसां जात्रा जुइ धैगु खँ न्यना छन्हु न्ह्यो हे बाय् च्वनेगु हिसाबं पोखरा बजारं पूर्व स्वया वना। थन वनागु मुख्य कारण जात्राय् ब्वति काय्गु जक मखु तर पचभैया डाँडा, वया जवं खवं च्वंगु ताल स्वेगु, मादी गण्डकी स्वेगु व लमजुङ्ग जिल्लाया भूमी पदार्पण याना वय् धुन धका पासापिनि न्ह्योने धक्कु तोतेगु नं खः। छाय्धासा जात्राया हके ला ध्योचाकुसंलू खुनु पोखरायागु नामी दुङ्गे साँघु जात्रा, श्री पञ्चमी खुनु पाटी खोलाया जात्रा व अनयागु प्रसिद्ध सुरुङ्ग नं स्वे हे धुंगु खः।

पोखरा बजारं कर्पूटार अंदाजी च्याक्य गुक्य ति तापा। कर्पूटारे मच्चंसे अनं सत्तीगु गामे बाय् च्वं वना। शिलाचःहे खुनु सुथे हे कर्पूटारे दुरु ज्वना थ्यंकः वना। पोखरां कर्पूटारया लँय् गनं ता छिना वनेमाः। तां क्वे स्वेबले ला इकुसे हे च्वं। गनं जीप बल कि साप हे धू ब्वइगु लँ। गनं छ्यापा छ्यापा लः दुगु बुँ दथुं दथुं वनेमाः। गनं स्याँस्याँमिक डाँडा गय्माः। गनं च्वाच्चां सुइगु लोहँयागु बगर। गुगुं लँ ला इवामवाज हे याना बीगु आदि नं दु। तर न्ह्यागु हे जूसां प्रकृतिया कलां पूर्णगु लँ जूगुलिं साप हे न्ह्यइपुसे च्वं। बन दथ्वीयागु नागवेली कागु लँ व पचभैया डाँडां ला साप हे आकर्षित यात। छाय्धासा बन दुने दुने न्यासि वनेबले यक हे प्राकृतिक दृश्य विभिन्न प्रकारया पंक्षि-गण व कलकल शब्द पिकया न्ह्याना च्वंगु लः-धा आदि दृष्टि-गोचर जू। हानं पचभैया डाँडाया दथ्वी च्वंगु च्वकां निर्मल वेगनासताल, अकाम्य रूपाताल, अमिगु शिर व डाँडाय् च्वंगु वेगनास गांयागु सुन्दर किचः वेगनासताले खना।

कर्पूटार लमजुङ्ग इलाकाय् ला। थव पवित्र स्थलयात

प्येचाखेरं हाकुगुं घेरे याना तःगु दु। थन महाद्योया प्रसिद्ध देगः दु। व देगःया प्येखेरं बुँया बुँ जक। थव धार्मिक-स्थलया पूर्व पाखे मिदीम खोला व पश्चिम पाखे मादी गण्डकी नांया खुसि न्यासि चाचां ब्वाँय् ब्वाँय् वना च्वंगु दु।

थव शिलाचःहेया मेलाय् ब्वति काय्थ थन छन्हु न्ह्यो निसैं हे मनूत बाय् च्वं वैचवनीगु जुयाच्वन। देवस्थलया प्येखेरं अस्थायी बजार दु। शिवरात्री खुनु चलन अनुसार मादी गङ्गाय् मोल्हुया वा ख्वा सिला फुकस्यां महाद्यो दर्शन यात। देत ह्यति ह्यति ज्वना वःगु दुरु छाल। जिमिसं नं थव हे अनुसारं याना। निहच्छित्तक हे देवस्थल मिसामिजंतय्गु अपार समूहं भनभन हिसि दया वना च्वन। न्याता इले हे बेलि याना। बेलि याय् धुंका जिपिं देवस्थलया नापं च्वंगु डाँडाय् भचा थाहाँ वना लपतेमाया कचामचा ध्यना हया। थव कचामचा काः वनागु ह्याँजा गांया मिसातयसं बेलि याकूया पलेसा बलचा छगू दय्का बीत खः। डाँडां कचामचा कत हय्त् सना च्वनाबले हे सन्ध्याकाई जुल। क्वे प्येपाखेँ द्रलाय् मतः च्याका महाद्योया देगः स्वया ब्वाँय् ब्वाँय् वना च्वंगु खन अले जिला गजब हे जुल। ख्युँख्युँ धाया वै च्वंगु इले थय् मत च्याकुबले कर्पूटार फुककं हे भःभः धाल। शिवधुनीनं च्यागु थाय्थासे खने दत। बहनीसिया भलमल कर्पूटारया दृश्य अनुपम खने दत। बहनी जुजुं बल, देगःया उखे थुखे फुक थासे नं भक्तिभावं प्रार्थना याना च्वंपिं पुचः पुचः खने दत। सच्छि मयाक मिसात थःगु ल्हाते द्यःने द्रलाय् मत च्याका दना च्वन।

रात्री समय तक नं मनूत कर्पूटारया प्यंगु दिशाय् च्वंगु हाकुगुं नं क्हा वया च्वंगु दु धैगु अमिसं वरावर च्याःकीगु

(ल्यंगु २०८ पेजे)

सम्पादकीय

आर्य सत्य

संसारे सुख सुया मयो ? तर गुगु यो उगु जक गबलें चूलाना मच्चं । म्वाना च्वँतले छको निको जक मखु बारंबार मयो मयो मनं मतुना मतुना कथंयागु दुःख भोगयाय् मालि । गबलें प्वा थनेगु चिन्तां सते यासा गबलें नसें मनसें मुंका तयागु धन नं ब्वाका बी, गबलें योह्मलिसे बायाच्वने माल धासा गबलें ल्वचं कय्का सियं मफु म्वायं मफु जुया च्वने मालि थथे हे म्वामदुगु चिन्तां ग्रस्त याका च्वँच्वं वल कि वने मसःह्य वृद्धत्वं पिरे या वइ, अले मृत्युया ल्हा ज्वना शुरु शुरु वन, बस, सिधल । थुकथं मनू दुःखया सागरे लाना च्वन जन्म जन्मान्तर अथें सिर्ति छ्या च्वन । भगवान बुद्धं धया विज्यागु दु, मनू दुःखया सागरे लाना च्वन खः तर मनुखं कुतः यात धासा थ्व दुःखया सागरं पार तरे जुया वने मफुगु मखु । धर्म थ्व दुःखया सागरं तरे जुया वनेगु दुंगा खः परन्तु दुंगा स्यंगु लात धासा उकी लः थहाँ वया दुंगा सागरे हे कसी वा दुंगा फाता पुला उकिं हे त्येका च्वने मालि थें धर्म नं निर्वाण-पद प्राप्त याय् फइगु व निर्वाण-पदया लालच क्यना अन्धविश्वासया गाले कफवा-इगु नं दु । उकिं छुं धर्म ग्रहण याय् न्ह्यो मनू सतर्क जुया च्वनेमाः ।

भगवान बुद्धं धया विज्यागु दु—“हे मनुष्य, ब्याक सुखया धुकू छंगु हे लहाते दु, थुकिया नितिं छं सुयागुं भरोसा काय्मागु मरु ।” छह्य सच्चाह्य वैद्यं रोगया परीक्षा याना रोग, रोगया निदान,

रोगया नाश, व रोग नाशया उपाय कनी थें सकल विश्वया आदि कल्याण, मध्य कल्याण, अन्त्य कल्याणया लागी वसपोल बुद्धं प्यंगू आर्य सत्यया उपदेश बिया विज्यात । न्हापांगु आर्य सत्य खः—दुःख आर्य सत्य अर्थात् संसार दुःख खः । दुःखं मुक्त ज्वीत दुःख छु खः थ्व निं थ्वीकेमाः । दुःखया यथार्थ ज्ञान दत कि मनू दुःखं मुक्त ज्वी फइ । वयागु मिथ्याभिमान व मिथ्या आनन्द मदया वनी । अले संसारया प्राणी प्रति वया हृदये करुणा उत्पन्न जुइ व व दुःख खना ग्याइ । वं हानं गबलें दुष्कर्म याय्गु मती तइ मखु ।

कारण विना कार्य दइ मखु । थथे हे दुःखया नं कारण दु । दुःख समुदय आर्य सत्य—थ्व निगूगु आर्यस त्य खः । भगवान बुद्धं कना विज्यात कि अविद्या दुःखया मूल कारण खः । अविद्याया कारणं संस्कार उत्पन्न जुइ, संस्कारया कारणं विज्ञान, विज्ञानया कारणं नाम-रूप, नाम-रूपया कारणं षडायतन, षडायतनया कारणं स्पर्श, स्पर्शया कारणं वेदना, वेदनाया कारणं तृष्णा, तृष्णाया कारणं उपादान, उपादानया कारणं भव, भवया कारणं जाति, जातिया कारणं जरा, व्याधि, मरण, रुदन-क्रन्दन, दुःख-क्लेश, दौर्मनस्य इत्यादि दुःखया श्रृंखलाया उत्पत्ति जुइ । दुःखया हेतु नाश जुल धाय्व दुःख हानं उत्पत्ति संभव जुइ मखु । अविद्या मन्त कि संस्कार दइ मखु, संस्कार मन्त कि थथे हे छसिकथं विज्ञान, नाम-रूप, षडायतन, स्पर्श, वेदना, तृष्णा, उपादान, भव, जाति, जरा, व्याधि, मरण, शोक,

रुदन-क्रन्दन, क्लेश, दौर्मनस्य इत्यादि दुःखया शृंखलाया निरोध जुइ । बुद्धया वाणी श्व प्रतीत्य समुत्पाद खः गुगु गम्भीर, दुर्दर्शन, दुर्ज्ञेय, उत्तम पण्डितवर्ग सीके सय्के योग्यगु खः ।

स्वंगुगु आर्य सत्य खः—दुःख निरोध आर्य सत्य । दुःख निरुद्ध अवस्थाया नां निर्वाण खः । निर्वाणयात कना भगवान बुद्धं धया विज्यात— “भिक्षुपिं! गथे चिकं फुत कि मत सीगु खः व न पृथिवी वनी, न आकाशे वनी, न त दिशा विदिशाय हे वनी अथे हे निर्वाण प्राप्त जूह अर्हत व न पृथिवी वनी, न आकाशे वनी न दिशा विदिशाय हे वनी केवल क्लेशया क्षय ज्वीवं परम शान्ति प्राप्त जुइ । श्व हे दुःखया अन्त खः ।

प्यंगुगु आर्य सत्य खः—दुःख निरोधया मार्ग । थुक्रियात आर्य अष्टांगिक मार्ग व मध्यम प्रतिपदा धका नं धा । श्व थथे खः—

सम्यक् दृष्टि—दुःख, दुःखया कारण, दुःख निरोध व दुःख निरोधया मार्ग श्व प्यता आर्यसत्य व प्रतीत्य समुत्पादया नीति बांलाक श्वीकेगु ।

—:~::~—:~::~—

(२०६ पेजया ल्यं)

टर्चलाइट सीके फु । गुगु डाँडांला मि प्वा च्याका वया च्वंपि नं दु । पिलिक पालिक टर्चलाइट च्यागु खने दैबले मणि मुकुट धारण याना डाँडाय बने दुने देवलोकपि प्याखं हुला च्वं थें च्वं । कर्पूटार गाले जाग्राम च्वच्वं गनं मिसात गनं मिजंत प्याखं हुला च्वन, म्ये हाला च्वन । गनं गुरुह्म्ये, गनं युवक युवतीपिनि बिचे म्येया जवा सवा गनं भोटे सेलो व मेगु विभिन्न प्रकारया म्ये हाला पुचः पुचः मुना च्वन । गनं खैजडीया तालसुरे प्याखं ल्हुया च्वन, गनं बालन धैगु प्याखनं अपार समूहयात आकर्षित याना च्वन । स्वयेगु वन्येगुया बर्णन याना साध्य हे मजू । कर्पूटारया भलमल दृश्य व संगीतमय वातावरणया प्रतिस्पर्धाय च्वति

सम्यक् संकल्प—नैष्कर्म्य संकल्प, अव्यापाद संकल्प, अविहिंसा संकल्प याय्गु ।

सम्यक् वचन—मखुगु खं मल्हाय्गु, चुकरि मयाय्गु, बोमबीगु, म्वामदुगु खं मल्हाय्गु ।

सम्यक् कर्मान्त—प्राणीया हिंसा मयाय्गु, मरुवीगु, व्यभिचार मयाय्गु, मादक पदार्थ सेवन मयाय्गु, जू मम्हितेगु ।

सम्यक् आजीव—हिंसाया लजगा मयाय्गु, खुया जीवन महनेगु, व्यभिचार याना जीवन महनेगु, काययोगु चीज ममीगु ।

सम्यक् व्यायाम—न्हूगु पाप मयाय्गु, दुगु पाप मदय्केगु, पुण्य याय्गु, दुगु पुण्य भन बढे याय्गु ।

सम्यक् स्मृति—काम, क्रोध, लोभ, मोह, आलस्य, उद्धत्त्व, पश्चात्ताप व संशय आदि मनो-विषयक धर्मपाखे सदा होश दय्का च्वनेगु ।

सम्यक् समाधि—चित्तयात एकाग्र याय्गु । थुकर्यं श्व आर्य अष्टांगिक मार्ग बांलाक श्वीका आचरण यात धासा दुःखया निरोध जुइ व निर्वाण सुख प्राप्ति जुइ ।

काय मञ्जाला चन्द्रमा बिस्यू वना च्वन ।

श्व कर्पूटारया गाले च्वंन महाद्योनं फोंगु वरदान व्यू धैगु मनुतय् धापू दु । जाग्राम च्वनेबले न्ह्यो मवल धासा मनोकांक्षा पूर्ण जुइ धैगु नं मनुतय्के धारणा दु । श्व महा-द्योया उत्पत्ति विषये क्कगू पूर्वकथा विद्यमान जुया च्वंगु दु । व श्व हे खः । परापूर्वकाले क्कनुहया दिने छम्ह ज्यापु सा वाना च्वंबले बुँइ च्वंगु क्कगः लोँहते ठकर नल । ठकर नयसाथ स्वःबले ही बा वया च्वंगु खन । लिपा म्हुया स्वतं महाद्योया मूर्ति लुया वल । श्व हे छ्वने घाः जूह महाद्योया थासे पवित्र शिलाचःहोया मेलाय जिं च्वति कयागु खः ।

सफू परिचय

दुघाः—लेखक श्री भगवतीप्रसाद, प्रकाशक धर्मोदय सभा, जुद्ध सडक, कान्तिपुर, नेपाल। मू। ६०

ध्व धर्मोदय ग्रन्थमाला न्येगुंगु सफू खः । थुकी दुघाःया वेदनां जागु नीप्यपु कविता दु। खला पिने खने मदयूक मानसिक दुघाः ज्वीका च्वंपि यकं दु, तर ध्व गुलिस्यां बांलाक कने फु गुलिस्यां मफु। कविया हृदय संवेदनशील जूगुलि संसारया घटनां वयात मेपिन्त स्वया अप्पो प्रभावित याइ। अले वं ध्वहे थःत जूगु अनुभव सकस्यां न्ह्योने न्ह्य-थने हइ। ध्व कविता संग्रहे नं थजागु हे अनुभूति बांलाक पिज्वया च्वंगु दु—गुगुं व्यक्तिगत व गुगुं समस्तिगत। कति पुन्हीया सर्गः दुःखया साहस, निष्ठा मत, सीगु, नांचा आदि कविताय् प्रकृतिया बांलाक चित्रण जूगु दु।

मुखूस्वां—लेखिका श्रीमती नारायणदेवी । प्रकाशक धर्मोदय सभा, जुद्ध सडक, कान्तिपुर, नेपाल। मू। ५०

प्रस्तुत कविता संग्रह धर्मोदय ग्रन्थमाला ख्वी-गूगु खः। थुकी भावुकतां जागु भिन्हेपु कविता दु। गनं 'धा, दुःख खना मन छाय् ख्वयूगु' धका धैर्य विया तःगु दुसा गनं निराशया वाणं कयूका च्वंपि नारीतयूत 'पासा, उगु दिन वइ तिनि छि' धका सान्त्वना विया तःगु दु। कविता व्वनेबले नुगः हे खुलखुलु मिना ख्वयू मास्ते वो ध्वहे ध्वया विशेषता खः। नेपाल भाषाय् महिला लेखिकापाखें पिहां वोगु ध्व न्हापांगु कविताया सफू खः। च्वसा पासाया साहित्य सम्मेलन व नेपाल भाषा विकास मण्डलया महिला साहित्य सम्मेलने सर्व प्रथम जूगु कविता नं थुकि दुध्यागु दु।

जिगु मे—लेखक श्री रमापतिराज शर्मा । प्रकाशक धर्मोदय सभा, जुद्ध सडक, कान्तिपुर, नेपाल मू। ७५

ध्व धर्मोदय ग्रन्थमाला ख्वीछ्गूगु सफू खः। थुकी जम्मा नीप्यपु कविता दु। कविजुया कविताय् गुलि ल्हा जः धयागु खँ प्रत्येक कवितां नंवाना च्वंगु दु। समाजयात अलग तोता थःजक कल्प-नाया फयूखते व्वया वने धयागु वेकःया कविताय् खने मदु। समाजयात जागृति विया देशोत्थानयात न्ह्याके यंकेगुपाखे कविया विचार आपा कसाः। विशेषतः जिगु मे, जियोम्ह खुसिचा, सुन्दर नेपाल, मतया मे, आदि कवितां क्यं। विभिन्न साहित्य सम्मेलने सिरपा व सुवर्ण पदक प्राप्त यागु कविता नं थुकी लागु दु।

पःकःछ्यँ—लेखक श्री रामबहादुर कायष्ठ। प्रकाशक धर्मोदय सभा, जुद्ध सडक, कान्तिपुर, नेपाल। मू। ७५

ध्व कवि रामबहादुर कायष्ठजुया ख्वीन्यापु कविताया संग्रह खः। थुकी आपा याना कवि थः प्रेमिकालिसे बाया च्वने माबले जूगु वियोगानुभू-तिया विरह-वेदना व्यक्त जूगु दु व बिचे बिचे 'किजायात लिसः' 'अन्तरद्वन्द्व' 'उषा मयूजुया पहः' 'ई' 'बर्षा' 'भाषाया क्यवे', 'जीवनया गति' थें जागु कविता नं दु। कविताय् हार्दिकता दु उकि कविता व्वनेबले भीगु नुगले नं तिक्क मिना वो तर गनं गनं कविताया भाव दोहरे जू थें खने दु। कविता साहित्ये दुहाँ वना मानसिक सुरक्षा कायगु ख्वइ-पिन्त ध्व पःकःछ्यँ गाक्क सुरक्षा बीफु।

—:x:—

“धर्मोदय”या नियम

●—“धर्मोदय” धर्मोदय सभाया रूवाःपौ खः । थुक्रिया उद्देश्य धर्मोदय-सभायाथें खः तथापि थुक्रिया कर्म क्षेत्र उलि हे सीमित जुइ मखु । थ्व पत्रिका प्रत्येक शुक्लपक्षया प्रथम सप्ताह तकं पिहां वइ ।

●—थुक्रिया दच्छिया ग्राहक चन्दा भा० रु० ३) मो० रु० ४) तथा छगू प्रतिया ॥२) । न्ह्यागु महीनानिसें ग्राहक जुये फु । फवना हइगु घरी नमूनाया लागी छगू प्रति सिंतिं छ्या हइ ।

●—राजनैतिक खँ बाहिक मेगु धर्म, शास्त्र, कला, सभ्यता, पुरातत्व, साहित्य, इतिहास, थिति-रीति व भ्रमणात्मक खँ आदि विविध विषय सम्बन्धी लेख कविता थुकी छापे जुइ ।

●—लेख, कविता, समालोचनार्थ सफू निगू प्रति तथा थुगु सम्बन्धे पत्र व्यवहार सम्पादकया नामे छ्वया हये माः ।

●—सुं लेखकद्वारा प्रकट जूगु मतया उत्तर-दायी सम्पादक गुवलें जुइ मखु ।

●—प्रबन्ध सम्बन्धी पत्र व्यवहार व चन्दा व्यवस्थापकया नामे छ्वया हये माः । पत्र व्यवहार यायेगु बखते थःगु ग्राहक संख्या, पूरा नां व ठिकाना बांलाक सीदयेक च्वया हये माः । मखुसा पत्रिका थ्यनिगुली गोलमाल जुइ फु ।

●—पत्रिका मकायेगु जुल धासा अथवा थःगु ठिकाना हेरफेर याये माल धासा लच्छि न्ह्यो हे व्यवस्थापकयात सूचना बिये माः । तर दच्छिया निको जक ठिकाना हीका बिये फइ ।

●—यथा समये पत्रिका थ्वंकः मवल धाःसा स्थानीय हुलाके बांलाक बुम्मे यानाः अनं व्यूगु लिसः तथा लच्छिया भित्रे पौ छ्वया हल धासा मेगु प्रति

छ्वया हइ ।

●—सम्पादकयात लेख छ्वया हयेगु बखते थःगु पूरा नां व ठिकाना च्वया हये माः । नां व ठिकाना बांलाक च्वया महल धासा लेख वा कविता छापे जुइ मखु । लेख लच्छि न्ह्यो हे सम्पादकया थाय् थ्यने माः ।

●—लेख छखे पाखे जक च्वया हये माः । भाँ-या देपा व जवपाखे सी खालि याना, आखःगो स्पष्ट व खँया त्वा सीदयेक च्वया हये माः ।

●—लेख अथवा कविता प्रकाशित यायेगु व मयायेगु, हनेगु, ककायेगु अथवा संशोधन यायेगुया पूरा अधिकार सम्पादकयात दु । प्रत्येक लेखकतय्त थःथःगु लेखक कविता छापे जूगु अङ्क छगू बिया हइ ।

●—प्रकाशित जुइगु रचनाया प्राप्ति सूचना कार्यालये लेख थ्यना लच्छिया दुने तकं वइ । लेख-या प्राप्ति सूचना लच्छि तकं नं मथ्यन धाःसा छिसं सीका दिसं स्थानया अभावं वा लय्-पौया उद्देश्ययात अनुकूल मजुया छिगू रचना छापे याये-गुली असमर्थ जुल ।

●—अप्रकाशित रचना लित छ्वया हये फइ मखु । उकिं लिसःया लागी वा अप्रकाशित रचना लित छ्वया हयेत टिकट तथा हया दिये मते । थःगु रचनाया प्रतिलिपि छगू थःके तथा तइ दिसं ।

●—नीदँ थुखेयागु सुंयागु रचनाया अनुवाद याना छ्वया हया दीबले नापं मूल लेखकयागु अनु-मति पत्र दुसा जक छापे याना बिये फइ । नीदँ उखे यागु रचनाया अनुवाद छ्वया हया दीबले सुंयागु रचना गर्न कया अनुवाद याना दियागु थ्व नं तथा हया दिये माः ।

—व्यवस्थापक “धर्मोदय”